

Postbus 718, 6800 AS Arnhem, Nederland
Ministerie van Economische Zaken

DATUM	8 september 2014
ONZE REFERENTIE	CRE REG NL 14-043
BEHANDELD DOOR	Jan-Paul Dijckmans
E-MAIL	Jan-Paul.Dijckmans@tennet.eu
AANTAL BIJLAGEN	1

BETREFT Zienswijze TenneT internetconsultatie wetsvoorstel STROOM

Geachte heer, mevrouw,

Inleiding

Op 1 augustus 2014 is de internetconsultatie gestart van het conceptwetsvoorstel STROOM dat strekt tot herziening van de wetgeving inzake elektriciteit en gas. Met de nieuwe Elektriciteits- en gaswet tracht de Rijksoverheid mede invulling te geven aan de ambities die voortvloeien uit het Energieakkoord. Deze brief bevat de zienswijze van TenneT op het conceptwetsvoorstel. TenneT verwelkomt de concrete beleidsmaatregelen die in het conceptwetsvoorstel zijn getroffen om onder andere de energietransitie in Nederland te faciliteren. Een van die maatregelen is de aanwijzing van TenneT als netbeheerder van het transmissiesysteem op zee.

Hoewel TenneT bewondering heeft voor de stappen die reeds zijn gezet, heeft zij, gelet op het grote aantal voorgestelde wijzigingen, zorgen over (mogelijke) vertraging die er toe leidt dat inhoudelijke wijzigingen ten aanzien van de inrichting en taken van systeembeheerders en de tariefregulering van het transmissiesysteem niet op tijd in werking zullen treden. Om de overheidsdoelstellingen op energiegebied te kunnen halen, dienen de desbetreffende beleidsinhoudelijke wijzigingen (waaronder beleidsregels inzake het transmissiesysteem op zee, de investeringsplannen en de tariefregulering) tijdig ingevoerd te worden. Tijdige invoering is ook van belang opdat de wijzigingen kunnen worden meegenomen in de nieuwe reguleringsperiode van TenneT die aanvangt op 1 januari 2017. TenneT verwacht dat ze dan de noodzakelijke investeringen in het transmissiesysteem kan realiseren, met name de investeringen ter inpassing van wind op zee en wind op land.

TenneT maakt dan ook graag gebruik van deze internetconsultatie om de voor haar meest relevante kernpunten uit te lichten. Voor het artikelsgewijze commentaar op het conceptwetsvoorstel en de bijbehorende Memorie van Toelichting verwijst TenneT naar de *Bijlage* bij deze zienswijze. Deze zienswijze is niet vertrouwelijk en is namens TenneT TSO B.V. en TenneT Holding B.V. (daar waar het de infrastructuurgroep betreft).

De zienswijze van Netbeheer Nederland wordt door TenneT op hoofdlijnen onderschreven; daar waar de zienswijze van TenneT ten aanzien van bepaalde conceptwetsartikelen in meer of mindere mate anders luidt dan het commentaar van Netbeheer Nederland, prevaleert de zienswijze van TenneT.

Opmerkingen vooraf

Het Ministerie van Economische Zaken stelt in de Toelichting bij de conceptwetsvoorstellen dat er voor veel onderwerpen geen inhoudelijke wijzigingen zijn beoogd ten opzichte van de huidige geldende wetten. In de Toelichting wordt gesteld dat alleen de onderwerpen inrichting en taken systeembeheerder en tariefregulering inhoudelijk zijn opgepakt. Echter, bij nauwkeurige lezing van de conceptwetsartikelen heeft TenneT geconstateerd dat bij de samenvoeging, ordening en stroomlijning van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, veel wetsbepalingen dusdanig anders zijn geformuleerd dat de conceptwetsbepalingen wel degelijk inhoudelijke wijzigingen bevatten, althans lijken te bevatten. De bepalingen waar het om gaat zijn in de *Bijlage* bij deze zienswijze opgenomen.

Daarnaast zijn de voorgestelde definities en wetsbepalingen op veel punten zeer ruim en/of vaag geformuleerd. Het gevolg hiervan is dat voorgestelde wetsbepalingen op meerdere wijzen kunnen worden geïnterpreteerd. In de praktijk kiest het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) (vaak) voor een grammaticale uitleg van de wetsbepalingen. Daarom is het van groot belang dat de wetsbepalingen op zichzelf (kunnen) staan, niet voor meerdere uitleg vatbaar zijn, en dat de letterlijke tekst van de wet en de Memorie van Toelichting op elkaar aansluiten.

Ook wordt in het wetsvoorstel veelvuldig gewezen op nadere regelgeving die bij AMvB en/of ministeriële regelingen zal worden bepaald. Voor TenneT is het daardoor op dit moment niet mogelijk om de gevolgen van de nieuwe regelgeving te overzien en een volledig beeld te krijgen van toekomstige regelgeving. TenneT acht het noodzakelijk dat zij vroegtijdig inzicht krijgt in en betrokken wordt bij de nog op te stellen lagere regelgeving. Ook is het van belang dat deze regelgeving gelijktijdig met de wet STROOM in werking treedt zodat er geen hiaten in wet- en regelgeving ontstaan.

Het is voor TenneT op dit moment nog niet te bepalen of de stroomlijning en modernisering van de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet ook daadwerkelijk zal leiden tot de mede beoogde vermindering van administratieve lasten en minder juridische procedures. Over de tekst van de huidige wetgeving is in de loop der jaren veel jurisprudentie opgebouwd. Om procedures in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen, geven we in overweging om daar waar geen inhoudelijke beleidswijzigingen zijn bedoeld, de tekst van de nieuwe wet zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de huidige teksten.

Kernpunten

In deze zienswijze zal TenneT met name ingaan op de voor TenneT relevante inhoudelijke wijzigingen die beoogd zijn met het wetsvoorstel. Deze zien met name op de onderwerpen inrichting systeembeheer *in hoofdstuk 4 van het wetsvoorstel*, de taken en verplichtingen van systeembeheerders *in hoofdstuk 5 van het wetsvoorstel*, en de tariefregulering *in hoofdstuk 6 van het wetsvoorstel*.

Het gaat om de volgende deelonderwerpen:

- strategische samenwerkingsverbanden;
 - nevenactiviteiten in de infrastructuurgroep;
 - investeringsplannen;
 - verkabeling;
 - tariefregulering;
 - transmissiesysteem op zee, en;
 - CBL-netten.
- Strategische samenwerkingsverbanden

In het conceptwetsvoorstel is nog geen wetsbepaling opgenomen over het voornemen van de Rijksoverheid om kruisparticipaties van TenneT en GTS met andere buitenlandse gecertificeerde systeembeheerders toe te staan. TenneT gaat ervan uit dat de regels met betrekking tot de strategische samenwerkingsmogelijkheden van de transmissiesysteembeheerders haar plek gaan krijgen. Met de verwoording van de voorwaarden die de overheid zal stellen aan een dergelijke strategische samenwerking zoals opgenomen in de reactie op de inbreng van de vaste commissie voor Financiën d.d. 15-07-2014 (Tweede Kamer, 28 165, nr. 179) kan TenneT vooralsnog goed uit de voeten. TenneT verzoekt te worden betrokken bij de totstandkoming van het tekstuele voorstel van deze bepaling zodra dat beschikbaar komt.

- Nevenactiviteiten in de infrastructuurgroep

De huidige Elektriciteitswet 1998 laat meer ruimte voor nevenactiviteiten van de transmissiesysteembeheerder dan het conceptwetsvoorstel. Het criterium van *'handelingen of activiteiten die strijdig kunnen zijn met het belang van het beheer van het landelijk hoogspanningsnet'* keert niet terug en het conceptwetsvoorstel bevat een limitatieve opsomming van toegestane handelingen en nevenactiviteiten. Omwille van de flexibiliteit is het aanbevelingswaardig om het 'strijdigheids criterium' terug te laten keren in de voorgestelde Elektriciteits- en gaswet. Hierdoor is het mogelijk dat infrastructuurbedrijven, die samen met de systeembeheerder in de infrastructuurgroep zitten, activiteiten kunnen ontplooiën die kunnen bijdragen aan de transitie van de energiemarkt. Het toezicht van ACM waarborgt dat de infrastructuurbedrijven geen activiteiten ontplooiën die strijdig zijn met de wettelijke taken die zijn opgedragen aan de systeembeheerder. Ook zijn er andere waarborgen die het publieke belang van de systeembeheerder dienen, zoals publiek aandeelhouderschap en regelgeving ten aanzien van het behoud van een financieel solide systeembeheerder.

Daarnaast is ten aanzien van de hoofdactiviteit van de infrastructuurgroep bepaald dat dit het beheren van één of meerdere systemen dient te zijn (*artikel 4.17 lid 4*). Indien onder één of meerdere systemen ook (transmissie)systemen in het buitenland worden geschaard dan is dit geen probleem. Mocht dat uitdrukkelijk niet de bedoeling zijn dan levert de voorgestelde wettekst van lid 4 mogelijk (in de toekomst of ook nu al) spanningen op met de Duitse TSO-activiteiten van TenneT Holding B.V. Op dit punt is verduidelijking nodig.

- Investeringsplannen

Anders dan voor het investeringsplan op zee (*artikel 5.7*) is er in het conceptwetsvoorstel niet voorzien in een bovenliggend scenario inzake de ontwikkeling van duurzame (wind)energie op land waarop het investeringsplan dient aan te sluiten (*artikel 5.6*). TenneT hecht er groot belang aan dat de 'investeringsprocedure' van het transmissiesysteem op land en op zee gelijk wordt getrokken ten aanzien van de systematiek, de verdeling van de rollen en verantwoordelijkheden en de tijdsplanning. Dit betekent dat:

- de voorbereidingsactiviteiten voor onshore projecten ten behoeve van de uitbreiding van het landelijk hoogspanningsnet die volgen uit het investeringsplan, net als voor offshore projecten, als nuttig en noodzakelijk moeten worden aangemerkt. Dit geeft TenneT de zekerheid dat ook gemaakte voorbereidingskosten voor onshore projecten worden gedekt; hierdoor kan TenneT vroegtijdig inspelen op de ontwikkelingen in de energiemarkt;
- het investeringsplan op land, net als het investeringsplan op zee, dient aan te sluiten bij en te worden getoetst aan een door de overheid (of toezichthouder) vastgesteld scenario of andersoortig bindend plan. Zo wordt bijvoorbeeld in Duitsland het scenario (waarop het investeringsplan van de systeembeheerders is gebaseerd) vastgesteld door de Duitse toezichthouder Bundesnetzagentur.

TenneT hecht er groot belang aan dat de nut en noodzaak (actief) wordt vastgesteld teneinde het politiek (en maatschappelijk) draagvlak van het investeringsplan te onderstrepen. In het huidige wetsvoorstel kan de Minister een aanwijzing geven om de investeringsplannen aan te passen (*artikel 5.6 lid 2 sub c*). Indien de Minister geen aanwijzing geeft, kan de systeembeheerder er dan van uit gaan dat de investeringen die volgen uit de investeringsplannen nuttig en noodzakelijk zijn? Beantwoording van deze vraag in de wet is cruciaal. TenneT stelt voor dat in de wet expliciet wordt opgenomen dat EZ de nut- en noodzaak van investeringen die zijn opgenomen in het investeringsplan vaststelt, na advisering van de ACM. Tevens dient in de wet expliciet te worden opgenomen, zoals uit de Memorie van Toelichting volgt, dat ACM de kosten van investeringen waarvan de nut en noodzaak is bepaald (volgend uit het investeringsplan), verrekent in de tarieven. Een soortgelijke bepaling is thans opgenomen in artikel 20e van de huidige Elektriciteitswet 1998.

- Verkabeling

Een nieuwe wettelijke taak die TenneT toebedeeld krijgt in het wetsvoorstel is het vervangen, op verzoek van gemeenten, van bovengrondse hoogspanningssystemen door ondergrondse systemen (*artikel 5.8*). Deze verplichting brengt met zich mee dat TenneT op zich goed functionerende activa moet afbreken om deze te vervangen door (duurdere) kabels. Deze verkabelingsprojecten leiden er toe dat TenneT meer kosten moet maken, maar daar staat tegenover dat de output (omvang van het netwerk) niet evenredig toeneemt. Kosten gerelateerd aan het bewerkstelligen van (meer) maatschappelijke acceptatie (die niet altijd het meest doelmatig zijn) worden niet gewaardeerd in de internationale benchmark. De kosten in verhouding tot de omvang en samenstelling van het netwerk zijn hier leidend. Het reguleringskader moet waarborgen

dat TenneT de efficiënte kosten die gepaard gaan met deze nieuwe taak van verkabeling tijdig en volledig vergoed krijgt. Dit betekent dat de kosten van de verkabelingsprogramma's, waaronder de investeringskosten, desinvesteringskosten en amoveringskosten, conform de voorgestelde regulering voor Rijkscoördinatie-regeling (RCR) projecten zonder vertraging moeten worden vergoed (conform *artikel 6.9 lid 2*). Daarnaast dient de doelmatigheid van deze verkabelingsprojecten, naast de RCR projecten, projectspecifiek te worden beoordeeld (zoals nu is voorgesteld voor het transmissiesysteem op zee). Dit dient bij wet geregeld te worden.

- Tariefregulering

Onderscheid in kosten

Een principieel uitgangspunt van het reguleringskader moet zijn dat een systeembeheerder de zekerheid heeft dat de efficiënte kosten *volledig en tijdig* worden vergoed. Hierbij is van belang dat de kosten moeten worden beoordeeld in het licht van de specifieke feiten en omstandigheden waaronder een investeringsbeslissing is genomen en is uitgevoerd. Een robuust en deugdelijk reguleringskader maakt een onderscheid in de kosten die voor een systeembeheerder **volledig, beperkt** (bijvoorbeeld RCR projecten) **of geheel niet** te beïnvloeden zijn. Het huidige reguleringskader maakt dit onderscheid niet en gooit alle kosten van een systeembeheerder op één hoop: de (basale) totale kostenbenadering. De mate waarin een systeembeheerder wordt geprikkeld om doelmatig te werken moet echter afhankelijk zijn van de mate waarin een systeembeheerder de gemaakte kosten kan beïnvloeden.

- Volledig beïnvloedbare kosten

Doorgaans worden volledig beïnvloedbare kosten door middel van een vergelijking met andere systeembeheerders in Europa op efficiëntie getoetst. De wetgever dient in de wet vast te leggen aan welke voorwaarden deze efficiëntiebeoordeling moet voldoen. Dergelijke voorwaarden borgen de reguleringszekerheid van de systeembeheerder en zijn daarom noodzakelijk voor de verbetering van het investeringsklimaat. In Duitsland zijn wettelijke randvoorwaarden gesteld aan de efficiëntievergelijking; in de bijlage bij deze brief zijn enkele voorbeelden van deze eisen opgesomd (bij artikel 6.7). Tevens dient in de wet te worden bepaald dat de volledige beïnvloedbare kosten beperkt zijn tot de beïnvloedbare operationele kosten van een systeembeheerder; immers een systeembeheerder kan niet efficiënter worden op investeringen die in het verleden zijn gedaan (historische kapitaalskosten). Desondanks krijgt de systeembeheerder in het huidige reguleringskader een efficiëntiedoelstelling op historische kapitaalskosten opgelegd.

- Beperkt-beïnvloedbare kosten op (project)specifieke basis

In *artikel 6.12*, tweede lid, van het conceptwetsvoorstel is bepaald dat de investeringen in het transmissiesysteem op zee eenmalig projectspecifiek worden beoordeeld. In het licht van de investeringszekerheid hecht TenneT er groot belang aan dat deze beleidsmaatregel wordt uitgebreid naar alle RCR projecten (waaronder het transmissiesysteem op zee).

RCR projecten zijn investeringen van nationaal belang en de kosten van deze investeringen zijn in

belangrijke mate gedreven door maatschappelijke keuzes. De Ministers van EZ en IenM zijn samen verantwoordelijk voor de besluitvorming over deze hoogspanningsverbindingen. In de uiteindelijke besluitvorming wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met alle belangen: bewoners, betrokken provincies en gemeenten, natuur, volksgezondheid en het landschap. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met bepaalde technische vereisten. De Ministers wegen deze belangen en bepalen uiteindelijk waar (tracékeuze) en hoe (bijvoorbeeld met Wintrack-masten) de verbinding wordt ingepast. Met andere woorden: de context en randvoorwaarden aan deze investeringen worden door de Rijksoverheid vastgesteld waarbij de gemaakte kosten voor de inpassing en uitvoering van deze verbindingen niet noodzakelijkerwijs het meest doelmatig (tegen de laagst mogelijke kosten) zijn.

De huidige reguleringspraktijk van ACM is dat bijzondere (RCR) investeringen twee keer op doelmatigheid worden getoetst: allereerst via een projectspecifieke doelmatigheidstoets waarbij rekening wordt gehouden met alle relevante feiten, eisen en de specifieke marktomstandigheden waaronder de investeringsbeslissing is genomen. Deze toets wordt uitgevoerd door ACM om tussentijds tariefruimte te creëren voor investeringen die gedurende een reguleringsperiode in gebruik worden genomen. De tweede toets is de internationale benchmark waaruit één efficiëntiemeting volgt voor de operationele kosten en (historische) kapitaalskosten van TenneT. In de praktijk ziet men dat de scores van de projectspecifieke toets en de scores op basis van de benchmark zeer ver uiteenlopen. Het gevolg van deze benadering is dat TenneT geen (investerings)zekerheid heeft over de vergoeding van de efficiënte kosten van deze bijzondere investeringen.

De internationale benchmark is inferieur aan een projectspecifieke doelmatigheidstoets om RCR projecten op doelmatigheid te toetsen. De internationale benchmark kan geen recht doen aan alle specifieke feiten en omstandigheden waaronder deze investeringen hebben plaatsgevonden. Bovendien kan de doelmatigheid niet worden herleid tot specifieke investeringen (zoals dat wel het geval is voor een beoordeling op projectbasis). Herleidbaarheid van (in)efficiëntie is essentieel voor het verbeterpotentieel. De efficiëntieschattingen zijn sterk afhankelijk van het door de toezichthouder gekozen benchmarkmodel en (beperkt aantal) gekozen factoren die gemaakte kosten kunnen verklaren, waarbij de scores kunnen variëren van circa 20% tot 100%. Voor deze bijzondere projecten bestaat een gereede kans dat efficiëntiescores zijn vervuild door de inherente beperkingen van een benchmarkmodel. Het is inmiddels algemeen erkend dat een internationale vergelijking om methodologische en praktische redenen zeer uitdagend is. Problemen rondom de vergelijkbaarheid en beschikbaarheid van data staan hoog op het lijstje. Gelet op de internationale fundamentele kritieken en onzekerheden ten aanzien van internationale benchmarking is het gebruik van dit instrument de laatste jaren sterk afgenomen. Ook in Europa wordt dit instrument nog maar beperkt gebruikt (naast Nederland, alleen in Duitsland, Denemarken en Noorwegen). In deze landen worden echter alleen efficiëntiedoelstellingen toegepast op die kosten die voor de systeembeheerder te beïnvloeden zijn (anders dan de totale kostenbenadering in Nederland).

We stellen dan ook voor expliciet in de wet op te nemen dat de doelmatigheid van RCR-projecten alleen op projectspecifieke basis wordt getoetst. Daarmee geeft de overheid aan de toezichthouder richtlijnen mee op welke wijze een doelmatigheidstoets dient plaats te vinden voor verschillende kostensoorten. Dit is in lijn met

regelgeving in omliggende landen. In de bijlage heeft TenneT buitenlandse voorbeelden opgenomen waarbij de wetgever in de wet vastlegt hoe de toezichhouder de methode van regulering op hoofdlijnen dient te implementeren.

- Niet-beïnvloedbare kosten

In het conceptwetsvoorstel worden slechts enkele niet-beïnvloedbare kosten uitgesloten van de efficiencymaatregelen. Deze limitatieve opsomming is te beperkt. In algemene zin dient een bepaling opgenomen te worden waarbij niet-beïnvloedbare kosten volledig worden verrekend in de gereguleerde tarieven. Het betreft bijvoorbeeld kosten die voortvloeien uit grensoverschrijdende kostentoe wijzing op basis van EU wetgeving zoals InterTSOcompensation en Cross Border Cost Allocation. Zoals reeds benoemd kwalificeren ook historische kapitaalkosten als niet-beïnvloedbare kosten.

- Transmissiesysteem op zee

Gezien de grote kapitaalbehoefte van de beheerder van het transmissiesysteem op zee tot 2023 en potentieel daarna (gelet op de Gebiedsagenda Noordzee 2050), is TenneT voorstander van het creëren van de mogelijkheid om externe investeerders te laten participeren in offshore projecten. Dit is onder het wetsvoorstel nog niet mogelijk. Daarnaast zou TenneT graag flexibiliteit houden ten aanzien van de structurering van de eigendoms- en zeggenschapsverhoudingen van het transmissiesysteem op zee. Het moet mogelijk zijn de transmissiesysteembeheerder op zee in een dochter- óf in een zustervereniging van TenneT TSO onder te brengen. Voorts is het voor de tijdige inpassing en aansluiting van windparken op het transmissiesysteem op zee van belang dat de Rijkscoördinatie regeling (*artt. 2.3 t/m 2.6*) expliciet van toepassing wordt verklaard op de aanleg of uitbreiding van het transmissiesysteem op zee (*artikel 5.1*). In de conceptteksten (*art. 1.3*) staat dat de wet van toepassing is op binnen de exclusieve economische zone gelegen transmissiesystemen op zee. We zouden het verkiezen dat in de wettekst expliciet wordt aangegeven welke artikelen wel of niet van toepassing zijn. Bijvoorbeeld, heeft ook binnen de exclusieve economische zone iedereen recht op aansluiting en transport?

- CBL-netten

Het wetsvoorstel bepaalt in *artikel 4.5*, eerste lid, dat bij of krachtens AMvB nadere regels gesteld kunnen worden aan de aanwijzing van systeembeheerders, en meer in het bijzonder voorwaarden waaronder een aanwijzing kan vervallen, worden gewijzigd of worden ingetrokken (*sub b*). Ook kunnen er nadere regels worden gesteld over de overdracht van de eigendom indien de aanwijzing vervalt of wordt ingetrokken en een ander als beheerder wordt aangewezen (*sub c*). Een aantal hoogspanningsnetten (110kV en 150kV) is nog steeds belast met, in het verleden aangegane, Cross Border Lease (CBL) overeenkomsten. Hierdoor zijn deze netten nog altijd in beheer en eigendom van enkele distributiesysteembeheerders. Wanneer de CBL-overeenkomsten komen te vervallen, is er in de huidige wet- en regelgeving geen regeling getroffen voor de overdracht van het beheer en de eigendom van deze netten aan TenneT. In de praktijk lopen alle betrokken systeembeheerders, alsmede ACM, tegen het ontbreken van een wettelijke regeling aan. In de AMvB zou een regeling opgenomen moeten worden die hierin voorziet. Daarbij valt te denken aan het

bepalen van een overgangstermijn voor de periode tussen het vervallen van de CBL-overeenkomsten en het moment van overdracht van het beheer en de eigendom. Daarnaast dient te worden bepaald vanaf welk moment de tariefinkomsten overgaan naar de nieuwe systeembeheerder. Een 'natuurlijk' moment is de ingang van een nieuwe reguleringsperiode of, als dat eerder is, het nemen van het inkomstenbesluit voor de laatste drie jaren van de lopende reguleringsperiode.

Slotopmerkingen

TenneT blijft graag betrokken bij de totstandkoming van het definitieve wetsvoorstel, in het bijzonder daar waar het de mogelijkheid tot strategische samenwerkingsverbanden van TenneT met andere buitenlandse transmissiesysteembeheerders betreft, de eventuele mogelijkheid van projectfinanciering voor het transmissiesysteem op zee, en de tariefregulering voor de transmissiesysteembeheerder. TenneT is uiteraard graag bereid om haar zienswijze, commentaar en suggesties voor verbetering van het conceptwetsvoorstel nader (mondeling) toe te lichten. Hiervoor kunt u contact opnemen met dhr. Jan-Paul Dijckmans of ondergetekende.

Hoogachtend,
TenneT TSO B.V.

ir. B.G.M. Voorhorst
Operationeel Directeur

ARTIKELSGEWIJZE COMMENTAAR

CONCEPTWETSVOORSTEL STROOM

Dit document betreft het artikelsgewijze commentaar van TenneT op het conceptwetsvoorstel STROOM zoals dat door het ministerie van Economische Zaken op 1 augustus 2014 ter consultatie is voorgelegd. In dit commentaar zal TenneT ingaan op de voor TenneT relevante artikelen.

Voorstel van wet houdende regels met betrekking tot de productie, het transport, de handel en de levering van elektriciteit en gas (Elektriciteits- en gaswet)

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

§ 1.1 Begripsbepalingen

Artikel 1.1 (begripsbepalingen)

Definities

Opmerkingen TenneT

aansluiting:

"één of meer leidingen ten behoeve van transport van elektriciteit of gas die een systeem verbinden met een installatie of die een systeem verbinden met een gesloten distributiesysteem"

(i) De aansluiting zou onderdeel moeten uitmaken van het systeem, omdat deze na de realisatie tot het systeem zal behoren. De systeembeheerder beheert in de huidige constellatie ook de aansluiting;

(ii) In de definitie van de aansluiting ontbreekt de aansluiting tussen systemen. Een systeemkoppeling dient te behoren tot het systeem op het hoogste spanningsniveau en de beheerder van het voornoemde spanningsniveau zal dan ook het beheer doen van de aansluiting tussen systemen. Hier is ook een relatie tot artikel 6.1 waarin wordt geregeld dat een systeemgebruiker (waaronder een aangeslotene die beschikt over een aansluiting) de tarieven betaalt. In de huidige praktijk betalen regionale netbeheerders (RNB's) bijna 80% van de tariefinkomsten van TenneT omdat de RNB's zijn aangesloten op het net van TenneT. In de concept teksten van Stroom lijkt het erop dat RNB's geen tarieven meer hoeven te voldoen aan de landelijke netbeheerder omdat de systeemkoppeling niet gezien wordt als aansluiting. Dit kan niet de bedoeling zijn en dient te worden gerepareerd. Juist vanwege de tariefensystematiek dienen systeem-koppelingen onder de definitie van aansluiting te vallen.

congestiegebied:

"gebied waarin de te verwachten

- In de definitie wordt gesproken over eindgebruiker, terwijl men eindafnemer bedoelt;

behoefte aan transport van de in dat gebied aanwezige eindgebruikers en producenten redelijkerwijs zal leiden tot congestie"

- 'Redelijkerwijs' is geen juist criterium. Beter zou men kunnen zeggen: naar verwachting van de systeembeheerder.

congestiemanagement:

"stelsel van procedures dat voorkomt dat zich congestie voordoet en de maatregelen die bewerkstelligen dat congestie wordt opgeheven"

- Dat "beoogt te voorkomen" in plaats van "voorkomt".

directe lijn:

"leidingen ten behoeve van transport van elektriciteit of gas die voldoet aan artikel 4.6, tweede lid"

- Een directe lijn bestaat uit een of meer leidingen. Dit is niet correct aangegeven in de definitie.

distributiesysteem voor elektriciteit:

"leidingen ten behoeve van transport van elektriciteit op een spanningsniveau kleiner dan 110 kilovolt en daarmee verbonden hulpmiddelen die noodzakelijk zijn voor het transport, niet zijnde een directe lijn"

- Distributiesysteem voor elektriciteit bestaat uit een of meer leidingen. Dit is niet correct aangegeven in de definitie;
- "Kleiner" vervangen door "lager";
- "Noodzakelijk zijn voor" vervangen door "ten dienste staan aan".

eindafnemer:

"natuurlijk persoon of rechtspersoon die elektriciteit of gas koopt voor eigen verbruik"

- "Koopt voor eigen gebruik" vervangen door "rechtmatig betreft voor eigen gebruik uit een systeem of directe lijn".

huishoudelijke eindafnemer:

"eindafnemer die elektriciteit of gas koopt voor eigen huishoudelijk gebruik"

- Idem opmerking eindafnemer: "Koopt voor eigen gebruik" vervangen door "rechtmatig betreft voor eigen gebruik uit een systeem of directe lijn".

interconnector:

"landsgrensoverschrijdende transmissielijn die uitsluitend een koppeling legt tussen transmissiesystemen"

- De definitie van een interconnector in het wetsvoorstel is niet volledig in lijn met de definitie in de Elektriciteitsverordening. Op basis van de Elektriciteitsverordening is een interconnector *'een transmissielijn die een grens tussen lidstaten overschrijdt of overspant, en de nationale transmissiesystemen van de lidstaten onderling koppelt.'* In het concept wetsvoorstel is een interconnector gedefinieerd als *'een landsgrensoverschrijdende transmissielijn die uitsluitend een koppeling legt tussen transmissiesystemen.'* Door de toevoeging van 'uitsluitend' zou dit betekenen

dat Cobra-kabel in de toekomst niet langer zal kwalificeren als een interconnector in de zin van de Elektriciteits- en gaswet als hier ook windparken op zullen worden aangesloten (of in de toekomst interconnectoren onderling gekoppeld zullen worden);

- Suggestie voor een nieuwe definitie: een of meer landsgrensoverschrijdende leidingen voor het transport van elektriciteit of gas onder hoge druk, die een koppeling leggen tussen twee transmissiesystemen, en de daarmee verbonden hulpmiddelen;
- Op grond van de huidige wet wordt er een onderscheid gemaakt tussen interconnectoren op gelijkstroom en landsgrensoverschrijdende netten met wisselstroom. In dit voorstel lijkt dit onderscheid te zijn vervallen indien men deze definitie in samenhang met de artikelen 4.1. en 4.2 sub b leest;
- In de MvT wordt er ten onrechte van uitgegaan dat NorNed beheerder is van de interconnector tussen Nederland en Noorwegen. NorNed is geen aparte onderneming, maar een projectnaam. ACM heeft TenneT TSO gecertificeerd (middels één besluit) als interconnector-beheerder van het zuidelijke gedeelte van de NorNed kabel en als beheerder van het landelijk hoogspanningsnet.

meetinrichting:

"samenstel van apparatuur dat tot doel heeft de uitgewisselde elektriciteit of het uitgewisselde gas tussen een installatie en een systeem te meten"

- Er dient ook in te worden voorzien dat systeemkoppelingen (w.o. distributiesysteembeheerder die is aangesloten op transmissiesysteembeheerder) worden/blijven uitgerust met een meetinrichting. Nu is de systeemkoppeling in de definitie van meetinrichting buiten beschouwing gelaten.

systeem:

"transmissiesysteem of distributiesysteem"

- Is op grond van de huidige definitie wel voldoende duidelijk waar de grens tussen transmissiesysteem en distributiesysteem ligt? T.a.v. de primaire activa is wel duidelijk waar de knip ligt, maar bij de secundaire niet.

systeemkoppeling:

- "Uitrusting" kan beter gewijzigd worden in

"uitrusting om systemen onderling te koppelen"

"leidingen en de daarmee verbonden hulpmiddelen";

- Verbindingen tussen een systeem en een GDS kwalificeren zowel als een aansluiting als een systeemkoppeling. Is dit wel de bedoeling?

transmissiesysteem op zee:

"transmissiesysteem voor elektriciteit, bestaande uit de leidingen die een windpark op zee verbinden met het transmissiesysteem op land inclusief de aansluiting op het transmissiesysteem op land"

- In de definitie wordt verwezen naar transmissiesysteem voor elektriciteit. Hierin staat dat een dergelijk systeem een spanningsniveau heeft van gelijk aan of groter dan 110 kilovolt;
- TenneT wenst de mogelijkheid te hebben om ook leidingen op zee aan te leggen en te beheren die lager zijn dan 110 kV; dit kan in bepaalde gevallen technisch en economisch wenselijker zijn dan 110 kV of hoger. Suggestie voor nieuwe definitie van het transmissiesysteem voor elektriciteit (om 110 kV buiten beschouwing te laten): leidingen ten behoeve van transport en elektriciteit, en de daarmee verbonden hulpmiddelen die ten dienste staan aan het transport, bedoeld om een of meer windparken op zee te verbinden met het transmissiesysteem op land, inclusief de systeemkoppeling met het transmissiesysteem op land.

Ontbrekende definities

Onderneming, eigenaar, eigendom, productie-installatie.

§ 1.2. Toepassingsbereik

Artikel 1.3 (toepassingsbereik)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

Deze wet en de daarop berustende bepalingen zijn mede van toepassing op binnen de exclusieve economische zone gelegen productie-installaties, gasopslaginstallaties, LNG-installaties, interconnectoren en transmissiesystemen op zee.

Het is voor TenneT niet duidelijk en concreet (genoeg) welke bepalingen van de voorgestelde Elektriciteits- en gaswet van toepassing zijn op het transmissiesysteem op zee. In artikel 1.3 staat dat de wet van toepassing is binnen de exclusieve economische zone gelegen transmissiesysteem op zee. TenneT stelt voor

dat in de wettekst expliciet wordt aangegeven welke artikelen wel of niet van toepassing zijn. Zo is het onder andere niet wenselijk dat TenneT verplicht wordt om een ieder die daarom verzoekt aan te sluiten op het transmissiesysteem op zee (op basis van de aansluitplicht in *artikel 5.10*).

Hoofdstuk 2. Elektriciteits- en gasproductie

§ 2.3. Garanties van oorsprong

Artikel 2.9 (garanties van oorsprong)

Bepaling

1. Onze Minister is belast met het uitgeven en innemen via een elektronisch systeem van:
 - a. garanties van oorsprong voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen;
 - b. garanties van oorsprong voor elektriciteit opgewekt in een installatie voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling;
 - c. garanties van oorsprong voor gas uit hernieuwbare energiebronnen.
2. Onze Minister opent op aanvraag een rekening. Bij deze aanvraag overlegt de producent het resultaat van de vaststelling, bedoeld in artikel 5.29.
3. Onze Minister boekt op aanvraag garanties van oorsprong als bedoeld in het eerste lid op een daarbij aangegeven rekening indien een in Nederland gevestigde producent bij deze aanvraag de gegevens omtrent de gemeten hoeveelheid elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, elektriciteit opgewekt in een installatie voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling of gas uit hernieuwbare energiebronnen overlegt.

Opmerkingen TenneT

In de toelichting bij de artikelen 2.9 tot en met 2.13 is vermeld dat deze artikelen inhoudelijk gelijk zijn aan de artikelen 73 tot en met 77 van de Elektriciteitswet 1998, zoals opgenomen in Kamerstukken II 2012-2013, 33 493 nr. 3. Voor de toelichting wordt ook verwezen naar de toelichting bij die artikelen in de Elektriciteitswet. In het tweede en derde lid van artikel 2.9 en van artikel 2.13 worden echter delen van de tekst van de artikelen 73 en 77 weggelaten waardoor wel een inhoudelijke wijziging tot stand wordt gebracht. TenneT stelt voor om de formulering van deze artikelen aan te passen. Het gaat om het volgende:

Artikel 2.9 geeft de Minister de taak tot het uitgeven en beheren van garanties van oorsprong voor elektriciteit en gas uit hernieuwbare energiebronnen. In het tweede lid is opgenomen dat de Minister op aanvraag een rekening voor garanties van oorsprong opent. Ten opzichte van artikel 73 uit de Elektriciteitswet is weggelaten dat degene waarvoor de Minister de rekening opent in Nederland dient te zijn gevestigd. Dit stelt het systeem open voor buiten Nederland gevestigde handelaren. Omdat richtlijn 2009/28

in artikel 15 voorschrijft dat de hiertoe bevoegde instanties geografische verantwoordelijkheden hebben die elkaar niet overlappen, stelt TenneT voor om de formulering die in het hiervoor genoemde wetsvoorstel is opgenomen aan het tweede lid van artikel 2.9 toe te voegen: De Minister opent op aanvraag van een in Nederland gevestigde producent, leverancier, handelaar of afnemer een rekening.

In het derde lid van artikel 2.9 is bepaald dat de Minister garanties van oorsprong op een rekening boekt als de producent de gegevens over de gemeten hoeveelheid elektriciteit of gas overlegt. TenneT vraagt zich af of hiermee in voldoende mate zekerheid bestaat over de juiste hoeveelheid energie omdat dit betekent dat alleen op basis van de gegevens van de producent zelf verhandelbare garanties van oorsprong worden uitgegeven en SDE subsidie wordt verstrekt. In het huidige systeem is verificatie door netbeheerder of meetverantwoordelijke noodzakelijk. TenneT stelt dan ook voor om de formulering te herstellen waarbij de producent de gegevens omtrent de door de netbeheerder of een andere tot meten bevoegde instantie gemeten hoeveelheid duurzame energie overlegt

Artikel 2.13 (GvO – delegatiebepaling, o.a. kosten)

<i>Bepaling</i>	<i>Opmerkingen TenneT</i>
1. Bij ministeriële regeling worden tarieven vastgesteld voor kosten die gepaard gaan met handelingen met betrekking tot garanties van oorsprong.	Bij de onderwerpen waarover de minister nadere regels kan stellen is niet opgenomen "het meten van energie uit hernieuwbare bronnen". In het al eerder genoemde wetsvoorstel is wel opgenomen dat de Minister regels kan stellen omtrent het meten van energie. Evenals bij de reactie op het derde lid
2. Bij ministeriële regeling worden regels vastgesteld met betrekking tot: a. de informatie die door een producent, een	

leverancier, een handelaar, een afnemer of een systeembeheerder verstrekt wordt aan Onze Minister;

b. het uitgeven en de geldigheidsduur van garanties van oorsprong;

c. het vermelden van gegevens op garanties van oorsprong;

d. de voorwaarden waaronder en de wijze waarop een producent, een leverancier, een handelaar of een afnemer gebruik kunnen maken van de door hen verkregen garanties van oorsprong of deze kunnen verhandelen;

e. de vaststelling, bedoeld in artikel 5.29.

3. De regels, bedoeld in het tweede lid, kunnen verschillen voor de verschillende soorten garanties van oorsprong.

van artikel 2.9 vraagt TenneT zich af of zonder deze regels voldoende zekerheid kan bestaan over de juiste hoeveelheid energie waarvoor verhandelbare garanties van oorsprong en subsidie wordt afgegeven, nu het correct meten van groot belang is voor een correcte vaststelling. TenneT stelt dan ook voor om wel op te nemen dat de Minister regels kan stellen omtrent het meten.

Hoofdstuk 4. Inrichting systeembeheer

§ 4.1. Aanwijzing en certificering

Artikel 4.1 (basisverplichting)

Bepaling

Een onderneming die eigenaar is van een systeem draagt er zorg voor:

a. krachtens artikel 4.2 te worden aangewezen of aangewezen te blijven;

b. krachtens artikel 4.3 of artikel 4.4 te worden gecertificeerd of erkend of gecertificeerd of erkend te blijven;

c. te voldoen dan wel te gaan voldoen aan de bij of krachtens de artikel 4.2, 4.3 of 4.4 gestelde voorwaarden.

Opmerkingen TenneT

Met de inrichting van dit artikel bestaat de mogelijkheid dat er meer dan één onderneming als beheerder van een transmissiesysteem zou kunnen worden aangewezen. Dit lijkt niet de bedoeling. Ter illustratie: Stedin/Eneco respectievelijk Alliander/Liander zijn eigenaar (t.g.v. Cross Border Lease (CBL) constructie) van een gedeelte van het transmissiesysteem en zij drijven ook een onderneming (term is nl. niet gedefinieerd). De wet creëert zelfs de mogelijkheid dat een andere systeembeheerder bepaalde wettelijke taken uitvoert. Overgangsrecht dient deze ongewenste situatie voorkomen.

TenneT is nog geen eigenaar van het transmissiesysteem op zee; immers de aanleg dient nog te geschieden. TenneT wenst eerst

aangewezen te worden als transmissiesysteembeheerder op zee alvorens de aanleg te starten (anders kip-ei problematiek: TenneT nog geen eigenaar en daarom geen mogelijkheid om aangewezen te worden).

Artikel 4.2. (aanwijzing systeembeheerder)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Onze Minister wijst op aanvraag een onderneming die eigenaar is:
 - a. van een transmissiesysteem voor elektriciteit en die krachtens artikel 4.3 is gecertificeerd, aan als beheerder van het desbetreffende transmissiesysteem voor elektriciteit;
 - b. van een transmissiesysteem voor elektriciteit dat slechts bestaat uit een interconnector en die krachtens artikel 4.3 is gecertificeerd, in afwijking van onderdeel a, aan als beheerder van de desbetreffende interconnector voor elektriciteit;
 - c. van een transmissiesysteem voor gas en die krachtens artikel 4.3 is gecertificeerd, aan als beheerder van het desbetreffende transmissiesysteem voor gas;
 - d. van een transmissiesysteem voor gas dat slechts bestaat uit een interconnector en die krachtens artikel 4.3 is gecertificeerd, in afwijking van onderdeel c, aan als beheerder van de desbetreffende interconnector voor gas;
 - e. van een distributiesysteem voor elektriciteit en die krachtens artikel 4.3 is gecertificeerd, aan als beheerder van het desbetreffende distributiesysteem voor elektriciteit;
 - f. van een distributiesysteem voor gas en die krachtens artikel 4.3 is gecertificeerd, aan als beheerder van het desbetreffende distributiesysteem voor gas;
2. De Autoriteit Consument en Markt wijst een

Artikel 4.2.1, sub a: Het is voor TenneT op basis van het voorgestelde *artikel 4.2* vooralsnog niet duidelijk of TenneT TSO B.V. één aanwijzing zal krijgen voor zowel het beheer van het transmissiesysteem op land als op zee, of een aparte aanwijzing voor het beheer van beide transmissiesystemen;

TenneT stelt voor dat er wordt gekozen voor het model waarbij er twee afzonderlijke aanwijzingen komen. Daardoor wordt flexibiliteit gecreëerd ten aanzien van de structurering van de eigendoms- en zeggenschapsverhoudingen van het transmissiesysteem op zee. Door twee aanwijzingen is het mogelijk dat de systeembeheerder op zee in een aparte vennootschap binnen de TenneT groep wordt ondergebracht;

Indien EZ de suggestie voor de definitie die TenneT in hoofdstuk 1 heeft voorgesteld, overneemt dan dient in dit artikel een extra sub aan lid 1 toegevoegd te worden waarin de aanwijzing van een transmissiesysteembeheerder op zee wordt geregeld;

Artikel 4.2.1, sub b: suggestie:

onderneming die eigenaar is:

- a. van een distributiesysteem voor elektriciteit dat krachtens artikel 4.4 is aangewezen als gesloten distributiesysteem, aan als beheerder van het desbetreffende gesloten distributiesysteem voor elektriciteit;
- b. van een distributiesysteem voor gas dat krachtens artikel 4.4 is aangewezen als gesloten distributiesysteem, aan als beheerder van het desbetreffende gesloten distributiesysteem voor gas.

3. In een aanwijzing van een transmissie- of distributiesysteembeheerder of van een beheerder van een gesloten distributiesysteem wordt het gebied bepaald waarbinnen de beheerder de taken en verplichtingen, bedoeld in hoofdstuk 5, uitoefent.

4. Een aanwijzing als bedoeld in het eerste of tweede lid kan worden gewijzigd of ingetrokken.

"transmissiesysteem voor elektriciteit dat slechts bestaat uit een" schrappen;
Artikel 4.2.3: In samenhang met de opmerking bij 4.1. m.b.t de CBL's zou het noemen van een gebiedsbepaling zo kunnen worden uitgelegd dat er meer dan één transmissiesysteembeheerder kan worden aangewezen.

Artikel 4.3 (certificering systeembeheerder)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. De Autoriteit Consument en Markt certificeert op aanvraag een onderneming indien deze voldoet aan de volgende voorwaarden:
 - a. de onderneming heeft rechtspersoonlijkheid en is eigenaar van het systeem waarvoor ze beheerder wil worden en
 - b. de onderneming is onafhankelijk van ondernemingen die actief zijn op het gebied van productie of levering van of handel in elektriciteit en gas.
2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b.
3. De Autoriteit Consument en Markt kan een beschikking als bedoeld in het eerste lid

In lid 1 staat de voorwaarde dat de systeembeheerder eigenaar van het systeem moet zijn waarvoor ze beheerder wil worden. In de huidige praktijk komt het voor dat TenneT het formeel wettelijk beheer heeft voor een net op een spanningsniveau van 110/150 kV dat eerst onder een CBL-constructie was belast maar die CBL-vrij is gekomen. Echter het eigendom van dit net is nog niet overgedragen aan TenneT. In de MVT is opgenomen dat de huidige aanwijzing van netbeheerders blijft bestaan. *'Deze bepalingen vereisen niet dat systeembeheerders die reeds zijn aangewezen of gecertificeerd opnieuw worden getoetst. In dit kader is een voorziening opgenomen in de overgangsrechtelijke bepalingen.'* Vanwege de

wijzigen of intrekken.

hierboven beschreven situatie (wel formeel beheerder, nog geen eigenaar) is het van belang dat de overgangsbepaling voorziet in deze. (Zie tevens hierover de opmerking bij artikel 4.1).

Artikel 4.5 (delegatiegrondslag)

Bepaling

1. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld inzake:

- a. de voorwaarden of verplichtingen die aan een beschikking als bedoeld in de artikel 4.2 tot en met 4.4 kunnen worden verbonden;
- b. de voorwaarden waaronder een beschikking als bedoeld in de artikel 4.2 tot en met 4.4 vervalt of kan worden gewijzigd of ingetrokken;
- c. de overdracht van de eigendom van een systeem indien een beschikking als bedoeld in de artikel 4.2 of artikel 4.4 vervalt of wordt ingetrokken en een ander als beheerder wordt aangewezen;
- d. de procedure om te komen tot een beschikking als bedoeld in de artikel 4.2 tot en met 4.4 of een wijziging of intrekking daarvan en de aanvraag tot aanwijzing of certificering.

2. De regels die krachtens het eerste lid worden opgesteld, kunnen verschillen voor typen systeembeheerders.

Opmerkingen TenneT

In de MvT ontbreekt een toelichting op deze bepaling. Het is wenselijk om hier meer tekst en uitleg te geven.

Artikel 4.5.1 sub c: Achter "wordt ingetrokken" aanvullen: "of niet wordt verleend"

Het wetsvoorstel bepaalt in *artikel 4.5*, eerste lid, dat bij of krachtens AMvB nadere regels gesteld kunnen worden aan de aanwijzing van systeembeheerders, en meer in het bijzonder voorwaarden waaronder een aanwijzing kan vervallen, worden gewijzigd of worden ingetrokken (*sub b*). Ook kunnen er nadere regels worden gesteld over de overdracht van de eigendom indien de aanwijzing vervalt of wordt ingetrokken en een ander als beheerder wordt aangewezen (*sub c*). Een aantal hoogspanningsnetten (110kV en 150kV) is nog steeds belast met, in het verleden aangegane, CBL overeenkomsten. Hierdoor zijn deze netten nog altijd in beheer en eigendom van enkele distributiesysteembeheerders. Wanneer de CBL-overeenkomsten komen te vervallen, is er in de huidige wet- en regelgeving geen regeling getroffen voor de overdracht van het

beheer en de eigendom van deze netten aan TenneT. In de praktijk lopen alle betrokken systeembeheerders, alsmede ACM, tegen het ontbreken van een wettelijke regeling aan. In de AMvB zou een regeling opgenomen moeten worden die hierin voorziet. Daarbij valt te denken aan het bepalen van een overgangstermijn voor de periode tussen het vervallen van de CBL-overeenkomsten en het moment van overdracht van het beheer en de eigendom. Daarnaast dient te worden bepaald vanaf welk moment de tariefinkomsten overgaan naar de nieuwe systeembeheerder. Een 'natuurlijk' moment is de ingang van een nieuwe reguleringsperiode of, als dat eerder is, het nemen van het inkomstenbesluit voor de laatste drie jaren van de lopende reguleringsperiode.

Artikel 4.6 (directe lijn)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Artikel 4.1 is niet van toepassing op een eigenaar van een directe lijn.
2. Als directe lijn wordt aangemerkt een of meer leidingen voor het transport van elektriciteit of gas:
 - a. behoudens voor zover die gelegen is binnen een installatie, die:
 - 1°. niet verbonden is met een systeem of met een andere leiding voor het transport en die een geïsoleerde productie-installatie van een producent rechtstreeks verbindt met een geïsoleerde eindafnemer of
 - 2°. ten hoogste via de installatie van één aangeslotene op de leidingen is verbonden met

Artikel 4.6, lid 1: Dit artikel is overbodig en kan daarom tot verwarring leiden;

Artikel 4.6, lid 2, sub b: Wat indien de melding aan de ACM niet is gedaan? Wat is de kwalificatie dan van de "directe lijn", wordt het dan gekwalificeerd als systeem? Dit is niet duidelijk;

TenneT stelt voor in lijn met de systematiek bij gesloten distributiesystemen om de ACM formeel te laten vaststellen dat er sprake is van een directe lijn.

een systeem of met een andere leiding voor het transport en die een productie-installatie voor elektriciteit of gas, met tussenkomst van een leverancier, rechtstreeks verbindt met één of meer eindafnemers, niet zijnde in hoofdzaak huishoudelijke eindafnemers, teneinde hen te voorzien in hun elektriciteitsbehoefte en

b. waarvan de eigenaar aan de Autoriteit Consument en Markt melding heeft gemaakt.

3. De eigenaar meldt een significante wijziging ten opzichte van een eerdere melding zo spoedig mogelijk na doorvoering van de betreffende wijziging aan de Autoriteit Consument en Markt.

4. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld inzake de inhoud van de melding.

§ 4.2. Overige voorwaarden

Artikel 4.7 (verbod op bezwaren systeem)

Bepaling

Het is een systeembeheerder verboden het door hem beheerde systeem of een deel daarvan te bezwaren met beperkte rechten.

Opmerkingen TenneT

Het verbod op bezwaren systemen zou beperkt moeten worden tot het stellen van financiële zekerheden.

Artikel 4.8 (aandelen in handen overheid)

Bepaling

1. De aandelen in een systeembeheerder berusten direct of indirect bij een of meer openbare lichamen.

2. Onder indirect berusten wordt verstaan dat de aandelen in een systeembeheerder, berusten bij een of meer rechtspersonen waarvan alle aandelen worden gehouden door een openbaar lichaam of bij een rechtspersoon die een volledige dochtermaatschappij is van een of meer rechtspersonen waarvan alle

Opmerkingen TenneT

Gezien de verwachte grote kapitaalbehoefte van de beheerder van het transmissiesysteem op zee tot 2023 en potentieel daarna (gelet op de Gebiedsagenda Noordzee 2050), is TenneT voorstander van het creëren van de mogelijkheid om externe investeerders te laten participeren in offshore projecten. Dit is onder het wetsvoorstel nog niet mogelijk. In artikel 4.8 zou een uitzondering gemaakt kunnen worden voor de transmissiesysteembeheerder op zee.

aandelen worden gehouden door een of meer openbare lichamen.

Artikel 4.9 (gereserveerd)

<i>Bepaling</i>	<i>Opmerkingen TenneT</i>
Strategische samenwerking/aandelenparticipatie	In het concept wetsvoorstel is nog geen wetsbepaling opgenomen over het voornemen van de Rijksoverheid om kruisparticipaties van TenneT en GTS met andere buitenlandse gecertificeerde systeembeheerders toe te staan. TenneT gaat ervan uit dat de regels met betrekking tot de strategische samenwerkingsmogelijkheden van de transmissiesysteembeheerders haar plek gaan krijgen (in artikel 4.9). Met de verwoording van de voorwaarden die de overheid zal stellen aan een dergelijke strategische samenwerking zoals opgenomen in de reactie op de inbreng van de vaste commissie voor Financiën d.d. 15-07-2014 (Tweede Kamer, 28 165, nr. 179) kan TenneT vooralsnog goed uit de voeten. TenneT verzoekt te worden betrokken bij de totstandkoming van het tekstuele voorstel van deze bepaling zodra dat beschikbaar komt.

Artikel 4.11 (delegatie inrichting)

<i>Bepaling</i>	<i>Opmerkingen TenneT</i>
1. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld inzake: a. de inrichting van systeembeheerders; b. de wijze waarop systeembeheerders worden bestuurd. 2. Bij de krachtens het eerste lid te stellen regels kan worden gedifferentieerd naar type systeembeheerder.	Dit artikel betreft de mogelijkheid om bij AMvB nadere regels te stellen aan de inrichting van systeembeheerders. Het zou wenselijk zijn om die nadere regels, als die al nodig zijn, direct in de wet onder te brengen i.p.v. in een AMvB. En dan in paragraaf 4.3 van de wet. Daarnaast is het een erg open bepaling. Welke nadere regels zouden gesteld moeten worden aan de inrichting van systeembeheerders en met welk doel? Het publieke belang aangaande

stysteembeheer is geborgd door ontvlechtigingsvereisten, wettelijke taken, eisen aan het financieel beheer en niet te vergeten het toezicht van de ACM.

§ 4.3. Inrichting en werking systeembeheerder

Artikel 4.12 (alleen wettelijke taken)

Bepaling

1. Een systeembeheerder verricht geen werkzaamheden buiten het gebied dat hem is toegewezen en verricht geen andere werkzaamheden dan die noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering van zijn wettelijke taken, zijn tijdelijke taken en de werkzaamheden die hem krachtens artikel 11.1 zijn opgedragen.
2. Een systeembeheerder mag in opdracht van een andere systeembeheerder de wettelijke taken van die systeembeheerder uitvoeren.

Opmerkingen TenneT

Artikel 4.12, lid 1: "noodzakelijk zijn" vervangen door "ten dienste staan aan".
Artikel 4.12, lid 2: waarom mogen in opdracht van een andere systeembeheerder geen tijdelijke taken en de werkzaamheden die krachtens artikel 11.1 zijn opgedragen, worden uitgevoerd (vgl. lid 1)? Het zou logisch zijn dat een systeembeheerder dergelijke taken ook in opdracht van een andere systeembeheerder mag uitvoeren.

CertiQ

Ten aanzien van de uitvoering van de taak *certificering van elektriciteit en warmte uit hernieuwbare energiebronnen en HR-WKK* het volgende.

De in dit wetsvoorstel voorgestelde structuur en samenhang van de infrastructuurgroep, de systeembeheerder en het infrastructuurbedrijf hebben mogelijk een effect op de voortzetting van de huidige werkwijze/structurering van CertiQ. Zoals bekend is de certificeringstaak op dit moment belegd bij TenneT TSO BV. Daardoor is deze taak verbonden met de systeembeheerder en maakt daar ook organisatorisch onderdeel van uit.

Indien de Minister de certificeringstaak mandateert (op basis van artikel 2.10) aan TenneT TSO dan is er geen probleem met de huidige tekstvoorstellen. Een mandatering aan

het infrastructuurbedrijf (artikel 4.17 lid 1 sub e) zou niet in lijn zijn met de bestaande situatie en heeft ook andere nadelen ten aanzien van de verplichtingen tot informatieverstrekking en issues ten aanzien van vertrouwelijke gegevens.

Artikel 4.13 (vette systeembeheerder)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Een systeembeheerder verricht de werkzaamheden welke noodzakelijk zijn voor de uitvoering van zijn wettelijke taken zelf of tezamen met een of meer andere systeembeheerders.
 2. In afwijking van het eerste lid kunnen de navolgende werkzaamheden worden uitbesteed:
 - a. feitelijke werkzaamheden in verband met de aanleg, het onderhoud en de reparatie van het systeem;
 - b. inspecties van het systeem met het oog op de veiligheid;
 - c. speur- en ontwikkelingswerk ten behoeve van de aanleg, het onderhoud en de reparatie van het systeem;
 - d. het ter beschikking stellen, onderhouden en beheren van meetinrichtingen;
 - e. werkzaamheden als bedoeld in artikel 5.10, derde lid.
 3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld inzake de voorwaarden waaraan moet worden voldaan indien een systeembeheerder krachtens het tweede lid werkzaamheden uitbesteedt.
 4. Ingeval van uitbesteding van werkzaamheden behoudt de systeembeheerder de verantwoordelijkheid voor de volledige en juiste uitvoering van de desbetreffende taken.
-

Artikel 4.13, lid 1: "noodzakelijk zijn" vervangen door "ten dienste staan aan".

Artikel 4.13, lid 2 onderdeel a: Hier staan de werkzaamheden die mogen worden uitbesteed. TenneT vraagt zich af of de systeembeheerder ook de feitelijke werkzaamheden mag uitbesteden die betrekking hebben op 'uitbreiding en vervanging'. Nu staat er alleen 'aanleg, het onderhoud en de reparatie van het systeem'. Niet valt in te zien waarom de feitelijke werkzaamheden ten aanzien van uitbreiding en vervanging van het systeem niet zou mogen worden uitbesteed door de systeembeheerder.

§ 4.4. Inrichting en werking infrastructuurgroep

Artikel 4.16 (dividenduitkering infrastructuurgroep)

Bepaling

Als een systeembeheerder, indien hij onderdeel uitmaakt van een infrastructuurgroep, in enig jaar dividend uitkeert, keert de infrastructuurgroep dit dividend uit als dividend aan zijn aandeelhouders, tenzij de algemene vergadering van aandeelhouders van de infrastructuurgroep expliciet besluit het dividend niet uit te keren.

Opmerkingen TenneT

De bepaling inzake dividenduitkering staat op gespannen voet met de bepalingen in Boek 2 BW, het financieel beheer en de wettelijke taken van de transmissiesysteembeheerder. Een dergelijke bepaling lijkt ook overbodig aangezien systeembeheerders gehouden zijn aan onder andere het strikte verbod op bevoordeling (artikel 4.15) en onder toezicht zijn gesteld.

Artikel 4.17 (verbod op nevenactiviteiten)

Bepaling

1. De handelingen en activiteiten van een infrastructuurbedrijf beperken zich tot handelingen en activiteiten met betrekking tot:
 - a. aanleg van interconnectoren en activiteiten ter uitvoering van artikel 5.33;
 - b. voor zover een buitenlandse instellingen die op grond van nationale wettelijke regels zijn belast met het beheer van een systeem als bedoeld in artikel 2, onderdeel 4, van richtlijn 2009/72 en van richtlijn 2009/73, onderdeel uitmaakt van de desbetreffende infrastructuurgroep, de op grond van die nationale wettelijke regels uit te voeren handelingen en activiteiten;
 - c. aanleg, onderhoud en het ter beschikking stellen van kabels, leidingen, meetinrichtingen en installaties;
 - d. meetdiensten;
 - e. bij of krachtens deze wet of door Onze Minister opgedragen taken;
 - f. drinkwater.
2. Een infrastructuurbedrijf dat onderdeel

Opmerkingen TenneT

De titel spreekt van een 'verbod' op nevenactiviteiten. Het zou juister zijn om hier te spreken van een 'verbod op nevenactiviteiten in strijd met het systeembeheer'.

De huidige Elektriciteitswet 1998 laat meer ruimte voor nevenactiviteiten van de transmissiesysteembeheerder dan het concept wetsvoorstel. Het criterium van '*handelingen of activiteiten die strijdig kunnen zijn met het belang van het beheer van het landelijk hoogspanningsnet*' keert niet terug en het concept wetsvoorstel bevat een limitatieve opsomming van toegestane handelingen en nevenactiviteiten. Omwille van de flexibiliteit is het sterk aan te bevelen om het 'strijdigheids criterium' terug te laten keren in de voorgestelde Elektriciteits- en gaswet. Hierdoor is het mogelijk dat infrastructuurbedrijven, die samen met de systeembeheerder in de infrastructuurgroep zitten, activiteiten kunnen ontplooiën die kunnen bijdragen aan de

uitmaakt van een infrastructuurgroep waarvan een transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit onderdeel uitmaakt, mag in aanvulling op het eerste lid handelingen en activiteiten verrichten met betrekking aanleg en beheer van antenne-opstelpunten ten behoeve van ethercommunicatie.

3. Een infrastructuurbedrijf dat onderdeel uitmaakt van een infrastructuurgroep waarvan een transmissiesysteembeheerder voor gas onderdeel uitmaakt, mag in aanvulling op het eerste lid handelingen en activiteiten verrichten met betrekking tot aanleg en beheer van LNG- en gasopslaginstallaties en gasinfrastructuur, voor zover deze activiteiten niet tot gevolg hebben dat niet langer wordt voldaan aan de certificeringsvoorwaarden die krachtens artikel 4.3 gelden voor de systeembeheerder die onderdeel uitmaakt van de infrastructuurgroep.

4. De omvang van de activiteiten of handelingen die een infrastructuurbedrijf verricht, is dusdanig dat omvang van de activiteiten of handelingen die een infrastructuurgroep als geheel verricht, in hoofdzaak liggen bij het beheer van een of meerdere systemen.

transitie van de energiemarkt. Het toezicht van ACM waarborgt dat de infrastructuurbedrijven geen activiteiten ontplooiën die strijdig zijn met de wettelijke taken die zijn opgedragen aan de systeembeheerder. Ook zijn er andere waarborgen die het publieke belang van de systeembeheerder dienen, zoals publiek aandeelhouderschap en regelgeving ten aanzien van het behoud van een financieel solide systeembeheerder.

Daarnaast is ten aanzien van de hoofdactiviteit van de infrastructuurgroep bepaald dat dit het beheren van één of meerdere systemen dient te zijn (*artikel 4.17 lid 4*). Indien onder één of meerdere systemen ook (transmissie)systemen in het buitenland worden geschaard dan is dit geen probleem. Mocht dat uitdrukkelijk niet de bedoeling zijn dan levert de voorgestelde wettekst van lid 4 mogelijk (in de toekomst of ook nu al) spanningen op met de Duitse TSO-activiteiten van TenneT Holding B.V. Op dit punt is verduidelijking nodig. Daarnaast is in de formulering aanscherping mogelijk door een nadere invulling te geven van het begrip 'de omvang van activiteiten'. Moet hierbij gedacht worden aan asset waarde of omzet of omvang investeringsprogramma?

TenneT is in de veronderstelling dat bedoeld is dat bijvoorbeeld APX en NOVEC nog steeds deel uitmaken van de toegestane activiteiten van de infrastructuurgroep (TenneT Holding; namelijk activiteiten die niet strijdig zijn met het belang van het netbeheer). De definitie van infrastructuurgroep en infrastructuurbedrijf lijkt hiermee niet (geheel) te stroken. Artikel 17a (lid 2) E-wet lijkt niet te zijn overgenomen of is op zodanige wijze anders verwoord dat deze TenneT Holding nu lijkt te beperken in deze activiteiten. Dit blijkt ook uit de huidige formulering van de MvT waarin staat dat "De

bedrijven, met uitzondering van de systeembeheerder, die onderdeel uitmaken van de infrastructuurgroep worden gedefinieerd als "infrastructuurbedrijven". TenneT heeft in kaart gebracht waar TenneT in de knel komt op basis van de huidige formulering van artikel 4.17.

In artikel 4.17 lid 2 dient te worden toegevoegd de activiteiten die TenneT op dit moment uitvoert in haar deelneming Relined. Het betreft activiteiten voor de aanleg en beheer, huur, verhuur en lease van glasvezelnetten en toebehoren van het transmissiesysteem en het spoorwegnetwerk.

NOVEC en APX moeten als "door de Minister opgedragen taken" worden gezien. Probleem is nog wel dat de Minister geen (expliciete) publiekrechtelijke grondslag heeft om dit soort taken op te dragen. Met andere woorden: waar haalt hij de bevoegdheid vandaan om deze taken aan TenneT op te leggen? Daar zou een haakje voor moeten worden aangebracht.

Nog een laatste opmerking over artikel 4.17:

- Lid 1 sub b: "instellingen" moet "instelling" zijn en op grond van nationaal wettelijke regels "zijn" moet "is" zijn. Moet de "en" tussen richtlijn 2009/72 en 2009/73 niet en "of" zijn?

§ 4.5. Monopolie op wettelijke taken

Artikel 4.18 (concurrentie met taken/verplichtingen)

Bepaling

Het is een ander dan de systeembeheerder verboden wettelijke taken uit te voeren, met uitzondering van:

a. de werkzaamheden die een systeembeheerder aan die ander uitbesteedt

Opmerkingen TenneT

Artikel 4.18 telt vijf uitzonderingsgronden. Dit wordt in de MvT niet correct aangegeven; In de MvT wordt verwezen naar art. 4.12, lid 2, dit moet art. 4.13, lid 2 zijn;

krachtens artikel 4.13, tweede lid;
b. de aanleg, wijziging of verwijdering van een grote aansluiting met een aansluitwaarde groter dan 10 MVA op een systeem voor elektriciteit, behoudens artikel 5.10, derde lid;
c. de aanleg, wijziging of verwijdering van een aansluiting van een organisatorische eenheid als bedoeld artikel 1.2, eerste lid, onderdeel a, op een systeem voor elektriciteit;
d. het ter beschikking stellen en beheren van een meetinrichting voor een aangeslotene met een grote aansluiting;
e. de aanleg van een interconnector of gesloten distributiesysteem.

In de MvT wordt verwezen naar art. 5.11, laatste alinea, terwijl de juiste verwijzing ons inziens art. 5.10, lid 3 is.

Onderdeel b betreft de aanleg van een aansluiting groter dan 10 MVA (door een ander dan de systeembeheerder). Dit mag niet worden toegestaan voor aansluitingen op zee, waar de aansluitingen zich op het platform zullen bevinden en de verbindingskabels die over de zeebodem naar de productie-installaties lopen tot de installatie van de aangeslotene zullen behoren. Op zee mag de aangeslotene niet worden toegestaan dat zij – louter omwille kostenafwegingen – aansluitwerkzaamheden (laten) verrichten op de platforms. Het toestaan van eigen aanleg van aansluitingen staat standaardisering en daarmee kostenbesparingen van aansluitingen op zee in de weg. Er is ook geen belang voor aangeslotenen op zee: anders dan op land, worden de kosten van de aansluiting niet via de periodieke aansluitvergoeding bij hen rekening gebracht.

Voorstel om toe te voegen na "systeem voor elektriciteit": "niet zijnde een transmissiesysteem op zee".

Onderdeel e. Het betreft hier alleen gelijkstroom (DC) interconnectoren, aangezien wisselstroom (AC) interconnectoren per definitie tot het transmissiesysteem behoren.

§ 5.1. Algemene regels

Artikel 5.1 (RCR – van overeenkomstige toepassing)

<i>Bepaling</i>	<i>Opmerkingen TenneT</i>
<p>Artikel 2.3 tot en met artikel 2.6 is van overeenkomstige toepassing op de aanleg of uitbreiding van een transmissiesysteem voor zo ver het betreft:</p> <p>a. de van dat systeem deel uitmakende netniveaus met een spanningsniveau van 220 kV of hoger en die als zodanig worden bedreven of met een druk van tenminste 40 bar en een diameter van tenminste 45,7 centimeter, met inbegrip van de aansluitingen op dat systeem,</p> <p>b. de van dat systeem deel uitmakende interconnector voor elektriciteit op een spanningsniveau van 500 V of hoger of voor gas als bedoeld in artikel 11.2 en die als zodanig worden bedreven met inbegrip van de aansluitingen op dat systeem, of</p> <p>c. de aanleg of uitbreiding van een interconnector met inbegrip van de aansluitingen op zo'n lijn, voor zover het een project betreft dat is opgenomen op de Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang, bedoeld in artikel 3, vierde lid, van verordening 347/2013, met dien verstande dat Onze Minister geen inpassingsplan als bedoeld in artikel 3.28 van de Wet ruimtelijke ordening vaststelt voor het gebied gelegen aan de zeezijde van gemeentegrenzen of provinciale grenzen.</p>	<p>RCR voor net op zee</p> <p>De Rijkscoördinatieregeling dient (<i>artt. 2.3 t/m 2.6</i>) expliciet van toepassing te worden verklaard op de aanleg of uitbreiding van het transmissiesysteem op zee (<i>artikel 5.1, bijvoorbeeld een sub d toevoegen</i>).</p> <p>RCR voor netinpassing grootschalig duurzaam</p> <p>Het valt in overweging te nemen om de RCR-procedure expliciet ook van toepassing te verklaren op netuitbreidingen die noodzakelijk zijn voor de netinpassing van wind op land van tenminste 100 MW en van andere hernieuwbare energiebronnen van tenminste 50 MW. Deze netuitbreidingen vinden meestal plaats op 110 en 150 kV. De netuitbreidingen op dit spanningsniveau vallen namelijk niet onder het bereik van artikel 5.1. Deze netuitbreidingen kunnen wel op basis van artikel 2.6 lid 2 onder de RCR-procedure vallen. Impliciet is de mogelijkheid er reeds. Zo is de RCR-procedure ook toegepast op de netuitbreiding ten behoeve van de windlocatie Noordoostpolder.</p> <p>Indien netuitbreiding op 110 en 150 kV ook onder de RCR-procedure vallen heeft dat de volgende voordelen:</p> <ul style="list-style-type: none">• de afstemming (timing en locatie) tussen vestiging van productieparks en benodigde netuitbreiding en netaansluiting kan mede georganiseerd worden bij de totstandkoming van de RCR voor de windparks en de RCR

voor de netuitbreiding. De Minister is immers voor beide de aangewezen Minister;

- de nut- en noodzaak van de netuitbreiding staat vast bij vaststellen van het inpassingsplan. De systeembeheerder zal daarom tijdig kunnen anticiperen op de komst van windparken en tijdig kunnen zorgdragen voor de netinpassing. Onzekerheid over de nut- en noodzaak zal leiden tot uitstel van investeringen;
- de investeringen vallen onder het t-0 regime waarbij vermogenskosten op het onderhanden werkkapitaal al tijdens de aanleg, zonder vertraging, in de tarieven verwerkt worden.

§ 5.2. Regels inzake het systeem

Artikel 5.5 (beheer, onderhoud en ontwikkeling systeem)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Een systeembeheerder waarborgt dat zijn systeem op de korte en lange termijn kan voldoen aan een redelijke vraag naar transport van elektriciteit of gas en beheert, onderhoudt en ontwikkelt het systeem, onder economische voorwaarden, op een wijze dat de veiligheid, betrouwbaarheid en doelmatigheid is geborgd, en met inachtneming van de belangen van het milieu en de transitie naar een duurzaam energiesysteem.

2. Bij algemene maatregel van bestuur:
a. worden nadere regels gesteld over de storingsreserve van systemen voor elektriciteit boven een spanningsniveau van 110 kilovolt;
b. wordt bepaald wie verantwoordelijk is voor het beheer, het onderhoud en de ontwikkeling van systeemkoppelingen.

3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen

De eisen die worden gesteld aan het beheer, onderhoud en ontwikkeling van het systeem zijn in het concept wetsvoorstel 'afgezwakt' ten opzichte van de huidige eisen die worden gesteld op grond van de Elektriciteitswet 1998. Waar in de vigerende wet wordt gesproken over het beschikken over voldoende transportcapaciteit is deze eis in het voorstel vervangen door het voldoen aan "*een redelijke vraag naar transport*"... "*onder economische randvoorwaarden*."

De formulering, die overigens nog veel ruimte laat voor interpretatie, lijkt te indiceren dat netbeheerders niet meer verplicht kunnen worden om in hun netplanning rekening te houden met realistische, maar extreme, transportsituaties. Verder is in de concept

nadere regels worden gesteld over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het eerste lid en de betekenis die de verschillende in het eerste lid benoemde aspecten daarbij hebben.

wetsbepaling een additionele (en vage) economische eis geïntroduceerd die deze verplichting nog verder lijkt te reduceren.

Mocht de wetgever toch aan de formulering van het eerste lid blijven vasthouden dat is het essentieel dat er conform het derde lid een AMvB wordt opgesteld. De huidige wetstekst biedt onvoldoende houvast om de aspecten uit het eerste lid goed te kunnen interpreteren. Het eenduidig definiëren van de verschillende aspecten uit het eerste lid zal geen sinecure zijn.

Kwaliteitsnorm enkelvoudige storingsreserve

TenneT dringt er op aan bepaalde kwaliteitseisen (n-1/n-2 ontwerpcriteria) zo snel mogelijk bij AMvB te regelen. TenneT handelt naar de kwaliteitseisen zoals die zijn opgesteld in het gezamenlijk rapport van EZ, TenneT en de regionale netbeheerders.¹ Het is van belang om deze eisen zo snel mogelijk in de aangekondigde algemene maatregel van bestuur vast te leggen.

Specifieke opmerkingen

- Artikel 5.5, lid 1: "Redelijk" is ons inziens geen juist criterium. Beter is "redelijkerwijs te verwachten";
- Artikel 5.5, lid 2, sub a: Bedoeld is waarschijnlijk 110 kV of hoger;
- Artikel 5.5, lid 2, sub b: TenneT meent dat een systeemkoppeling dient te behoren tot het systeem op het hoogste spanningsniveau en de beheerder van het voornoemde spanningsniveau zal dan ook de verantwoordelijkheid moeten krijgen

¹ Beleidsbrief *STROOM*, 18 juni 2014.

voor het beheer, onderhoud en de ontwikkeling van die koppeling. Bij voorkeur moet in de wet komen te staan dat dit zo is.

Artikel 5.6 (investeringsplan)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Een systeembeheerder stelt periodiek een investeringsplan op waarin noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen en het beleid ten aanzien van vervangingsinvesteringen worden beschreven en onderbouwd.
2. Een systeembeheerder legt:
 - a. een ontwerpplan voor ter consultatie aan relevante marktpartijen en verwerkt de gegeven reacties op de ingediende zienswijzen in het plan;
 - b. een ontwerpplan ter toetsing voor aan de Autoriteit Consument en Markt;
 - c. voor zover het een ontwerpplan van een transmissiesysteem betreft, voor aan Onze Minister, die een bindende aanwijzing kan geven ten aanzien van ontwikkelingen in de energiemarkt waarmee transmissiesysteembeheerder geen of onvoldoende rekening heeft gehouden.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over:
 - a. de termijn waarvoor het investeringsplan geldt;
 - b. de nadere inhoud van een investeringsplan;
 - c. de procedure waarlangs een plan als bedoeld in het eerste lid tot stand komt;
 - d. de wijze waarop de noodzaak van investeringen wordt aangetoond;
 - e. de frequentie waarmee een investeringsplan dan wel onderdelen daarvan, wordt opgesteld dan wel aangepast;

Zoals TenneT heeft benadrukt in haar brief bij deze zienswijze, is het volgende cruciaal:

- het investeringsplan dient gebaseerd te zijn op een door de overheid vastgesteld scenario (ook voor 'op land');
- na actieve goedkeuring van de Minister staat de nut en noodzaak vast van de investeringen die volgen uit het investeringsplan;
- bij wet dient geregeld te worden dat ACM de kosten die voortvloeien uit het investeringsplan verrekent in de tarieven conform de huidige 20e bepaling inzake uitbreidingsinvesteringen.

Ten aanzien van de nut en noodzaak van investeringen kan een fasegewijze goedkeuring gehanteerd worden (zoals bij net op zee): voor investeringen die in de eerstvolgende jaren na uitbrengen van het plan aangelegd worden, staat de nut- en noodzaak vast; ten aanzien van de projecten die daarna moeten starten volgt uit het plan dat het nuttig en noodzakelijk is de voorbereiding van die projecten te starten.

TenneT heeft ten aanzien van de consultatie de volgende aanbevelingen:

- in plaats van consultatie van relevante marktpartijen de consultatie te beperken tot representatieve organisaties;
-

f. de wijze waarop bekendheid wordt gegeven aan een investeringsplan.

4. De noodzakelijk bevonden uitbreidingsinvesteringen in het investeringsplan worden door de systeembeheerder uitgevoerd.

- mogelijk in plaats van een consultatie, 'overleg' te voeren met representatieve organisaties (zoals de praktijk met klankbordgroepen van de ACM);
- rol van geconsulteerde partijen te beperken tot het input geven voor het scenario (de marktontwikkelingen) en niet de beoordeling te doen van de door de systeembeheerder noodzakelijke investeringen; deze beoordeling is voorbehouden aan de ACM/Minister;

In het artikel ontbreken de toetsingsmaatstaven voor de ACM. Voor de systeembeheerders is het van groot belang dat de toetsingsmaatstaven worden opgenomen in de wet.

Artikel 5.7 (investeringsplan transmissiesysteem op zee)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Onze Minister stelt een scenario vast inzake de ontwikkeling van windenergie op zee. In het scenario wordt in ieder geval opgenomen:

- a. de locatie van een of meerdere windparken;
- b. het verwachte tijdstip van ingebruikname van ieder windpark;
- c. het maximale vermogen van ieder windpark;
- d. de wijze van elektrische ontsluiting van ieder windpark;
- e. toekomstige ontwikkelingen inzake windenergie op zee waarmee bij de elektrische ontsluiting rekening wordt gehouden.

2. Onze Minister kan het scenario wijzigen of aanvullen.

3. Een transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit die een transmissiesysteem op zee beheert, werkt het scenario uit in een investeringsplan, bedoeld in artikel 5.6, eerste lid, en voert zijn wettelijke taken uit in

Vergelijkbare toepassing voor Wind op land

Anders dan voor het investeringsplan op zee (*artikel 5.7*) is er in het concept wetsvoorstel niet voorzien in een bovenliggend scenario inzake de ontwikkeling van duurzame (wind)energie op land waarop het investeringsplan dient aan te sluiten (*artikel 5.6*). TenneT hecht er groot belang aan dat de 'investeringsprocedure' van het transmissiesysteem op land en op zee gelijk wordt getrokken ten aanzien van de systematiek, verdeling, rollen en verantwoordelijkheden en tijdsplanning.

Dit betekent dat allereerst de voorbereidingsactiviteiten voor onshore projecten ten behoeve van de uitbreiding van het landelijk hoogspanningsnet die volgen uit het investeringsplan, net als voor offshore

overeenstemming met het scenario.

4. Een producent heeft slechts een recht op vergoeding van schade door een transmissiesysteembeheerder, als bedoeld in het derde lid, indien:

- a. deze transmissiesysteembeheerder het systeem meer dan [PM] na de met de producent overeengekomen datum van ingebruikname in gebruik heeft genomen, of
- b. het transport van elektriciteit via een transmissiesysteem op zee in een kalenderjaar meer dan [PM] is onderbroken.

5. De vergoeding van de schade, bedoeld in het vierde lid, bestaat slechts uit de schade ten gevolg van uitgestelde inkomsten.

projecten, als nuttig en noodzakelijk moeten worden aangemerkt en dat TenneT deze kosten gedekt krijgt. Dit moet ook het geval zijn indien de Minister op grond van *artikel 5.7 lid 2* het scenario wijzigt (of aanvult). Dit geeft TenneT de zekerheid dat ook gemaakte voorbereidingskosten voor onshore projecten worden gedekt; hierdoor kan TenneT vroegtijdig inspelen op de ontwikkelingen in de energiemarkt. Wijziging van het scenario kan er toe leiden dat TenneT reeds kosten heeft gemaakt die niet tot uitdrukking komen in enige output (*lees*: omvang van het netwerk). Bij de beoordeling van de doelmatigheid van deze kosten door ACM, moet ACM rekening houden met deze (voorbereidings)kosten.

Toetsing en vaststelling nut- en noodzaak

Daarnaast dient het investeringsplan op land, net als het investeringsplan op zee, aan te sluiten bij en te worden getoetst aan een door de overheid (of toezichthouder) vastgesteld scenario of andersoortig bindend plan. Zo wordt bijvoorbeeld in Duitsland het scenario (waarop het investeringsplan van de systeembeheerders is gebaseerd) vastgesteld door de Duitse toezichthouder Bundesnetzagentur. TenneT hecht er groot belang aan dat de nut en noodzaak (actief) wordt vastgesteld teneinde het politiek (en maatschappelijk) draagvlak van het investeringsplan te onderstrepen. In het huidige wetsvoorstel kan de Minister een aanwijzing geven om de investeringsplannen aan te passen (*artikel 5.6 lid 2 sub c*). Indien de Minister geen aanwijzing geeft, kan de systeembeheerder er dan van uit gaan dat de investeringen die volgen uit de investeringsplannen nuttig en noodzakelijk zijn? Beantwoording van deze vraag in de wet is cruciaal. TenneT stelt voor dat in de wet

expliciet wordt opgenomen dat EZ de nut- en noodzaak van investeringen die zijn opgenomen in het investeringsplan vaststelt, na advisering van de ACM.

Tevens dient in de wet expliciet te worden opgenomen, zoals uit de Memorie van Toelichting volgt, dat ACM de kosten van investeringen waarvan de nut en noodzaak is bepaald (volgend uit het investeringsplan), verrekent in de tarieven. Een soortgelijke bepaling is thans opgenomen in artikel 20e van de huidige Elektriciteitswet 1998.

Aansprakelijkheid

In artikel 5.7 lid 4 is geregeld, of bedoeld te regelen, waar een producent recht op heeft in geval van schade door vertraging (*sub a*) of onderbreking (*sub b*). De formulering doet het echter voorkomen alsof TenneT te allen tijde aansprakelijk is, terwijl - zo blijkt ook uit de MvT - TenneT alleen aansprakelijk is in geval van grove nalatigheid. De formulering leidt tot verwarring. Het verdient de voorkeur om in artikel 5.7 te regelen waar een producent recht op heeft in geval van vertraging of onderbreking, los van de aansprakelijkheid van TenneT te benoemen. De aansprakelijkheid van TenneT en wat wel of niet leidt tot een vergoeding in de tarieven is immers geregeld in *artikel 6.11*.

Daar komt bij dat de schade als gevolg van uitgestelde inkomsten nadere toelichting behoeft. Zoals TenneT het begrijpt, gaat het hier om schade als gevolg van het uitstel van inkomsten, ofwel de 'tijds waarde van geld', ofwel de inkomsten (rente) die een windpark had kunnen verwerven met de inkomsten die zij door vertraging of onderbreking later krijgt:

- Lid 4 sub a: wat met de producent zal worden overeengekomen is niet, wat er
-

nu staat, de datum waarop "het systeem" in gebruik wordt genomen (want "het systeem" is het hele net op zee), maar de datum waarop het systeem zodanig is ingericht/uitgebreid, dat de productie kan worden getransporteerd;

- Lid 4 sub b: gaat het om de onderbrekingen per producent, of het totaal van alle onderbrekingen?;

Verder stelt TenneT voor lid 4 van artikel 5.7 apart te zetten en niet onder het artikel inzake 'investeringsplan op zee'.

Artikel 5.8 (verkabeling)

Bepaling

1. Een systeembeheerder voor elektriciteit vervangt op verzoek bovengrondse delen van het systeem op een spanningsniveau van 50 kV, 110 kV, of 150 kV voor ondergrondse systemen voor zover:
 - a. het te vervangen deel ten minste 1000 meter lang is,
 - b. dit deel van het systeem is aangemerkt als verkabelingstracé en
 - c. 25 procent van de investeringskosten worden betaald door de verzoeker.
2. Het eerste lid, onderdeel a, is niet van toepassing op delen van het systeem op een spanningsniveau van 50kV.
3. Bij ministeriële regeling wordt het verkabelingstracé vastgesteld.

Opmerkingen TenneT

Een nieuwe wettelijke taak die TenneT toebedeeld krijgt in het wetsvoorstel is het vervangen, op verzoek van gemeenten, van bovengrondse hoogspanningssystemen door ondergrondse systemen. TenneT staat positief tegenover deze taakuitbreiding, maar plaatst wél de kanttekening dat deze taak niet ten koste mag gaan van de financiële positie van TenneT in het licht van de overige taken. De verplichting brengt met zich mee dat TenneT op zich goed functionerende activa moet afbreken om deze te vervangen door (duurdere) kabels. Deze verkabelingsprojecten leiden er toe dat TenneT meer kosten moet maken zonder dat de output (omvang van het netwerk) evenredig toeneemt (in de internationale benchmark wordt aan kabels meer waarde toegedicht dan aan bovengrondse hoogspanningssystemen). Kosten gerelateerd aan het bewerkstelligen van (meer) maatschappelijke acceptatie (die niet altijd het meest doelmatig zijn) worden niet gewaardeerd in de internationale benchmark. De kosten in verhouding tot de omvang en

samenstelling van het netwerk zijn hier leidend. Het reguleringskader moet waarborgen dat TenneT de efficiënte kosten die gepaard gaan met deze nieuwe taak van verkabeling tijdig en volledig vergoed krijgt. Dit betekent dat de kosten van de verkabelingsprogramma's conform de voorgestelde regulering voor RCR projecten, waaronder de investeringskosten, desinvesteringskosten en amoveringskosten, zonder vertraging moeten worden vergoed (conform *artikel 6.9 lid 2*). Om de efficiënte kosten te kunnen vaststellen dient de doelmatigheid van deze verkabelingsprojecten, naast de RCR projecten, projectspecifiek te worden beoordeeld (zoals nu is voorgesteld voor het transmissiesysteem op zee). De Memorie van Toelichting stelt dat "het voor de hand ligt" dat de ACM in de methode van regulering rekening houdt met deze specifieke aspecten van verkabeling, bijvoorbeeld bij het beoordelen van de efficiëntie van de systeembeheerder. Voor TenneT is het van belang dat zij de zekerheid heeft dat zij de gemaakte kosten van verkabelingsprojecten volledig en tijdig vergoed krijgt. Die zekerheid wordt niet geboden door deze specifieke aspecten aan de beleidsvrijheid van de ACM over te laten. TenneT hecht er groot belang aan dat deze specifieke aspecten bij wet worden vastgelegd.

Daarnaast ontbreekt een aantal elementen uit de verkabelingsregeling, zoals de inwerkingtredingsdatum (1-1-2017) en de looptijd van het programma (15 jaar). Dit is wel opgenomen in de Memorie van Toelichting. Het is wenselijk om deze elementen in het wetsartikel op te nemen of in de ministeriële regeling als bedoeld in artikel 5.8 lid 3 (maar dan moet lid 3 wel die mogelijkheid bieden). Lid 3 zou daartoe uitgebreid kunnen worden met

de volgende zinsnede: Bij ministeriële regeling worden het verkabelingstracé '*en andere uitvoeringstechnische zaken*' vastgesteld (cursief is toegevoegd).

Onderwerpen die nader geduid kunnen worden bij ministeriële regeling:

- Onderzoekskosten tot moment van investeringsbeslissing komen voor 100% voor rekening van de verzoeker; na positief investeringsbesluit kunnen deze kosten alsnog toegevoegd worden aan de projectkosten en voor 75% worden gesocialiseerd;
 - TenneT maakt de uiteindelijke keuze voor het alternatief waarbij het verkabelingstracé leidend is. Bij het maken van deze keuze zou het meest doelmatige uitvoeringsalternatief leidend moeten zijn. Alles wat de gemeente extra wil boven het meest doelmatige uitvoeringsalternatief, komt, conform het huidige reconstructiebeleid van TenneT, voor rekening van de verzoekende gemeente;
 - Indien nodig dient de overheid richtlijnen mee te geven op welke wijze TenneT de volgorde bepaalt van de uitvoering van de verschillende projecten. Voorkomen moet worden dat TenneT wordt verzocht in de eerste jaren van het programma alle projecten uit te voeren. Dit zou uitvoeringstechnisch lastig zijn;
 - TenneT dient de kosten te kunnen verrekenen van de verkabelingsprojecten die voorsortierend op de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel reeds zijn gestart (bijvoorbeeld Maastricht en Apeldoorn);
 - Kosten van de gemeente, leges en de
-

administratieve kosten voor wijzigingen van bestemmingsplannen en dergelijke, dienen door de gemeente zelf gedragen te worden.

Artikel 5.10 (aansluiten)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Een distributiesysteembeheerder sluit een ieder die verzoekt om een kleine aansluiting binnen een redelijke termijn op het geschikte spannings- of drukniveau en met de verzochte capaciteit aan op zijn systeem.
2. Een systeembeheerder sluit een ieder die verzoekt om een grote aansluiting binnen een redelijke termijn aan op zijn systeem. Hij realiseert de aansluiting op het geschikte spannings- of drukniveau, met de verzochte capaciteit en tegen de laagste kosten, of voor zover van toepassing op het door de verzoeker gewenste spannings- of drukniveau, met de verzochte capaciteit en op de verzochte plek in het systeem. Indien een aansluiting niet tegen de laagste kosten of overeenkomstig het verzoek kan worden gerealiseerd in verband met een tekort aan capaciteit:
 - a. geeft de systeembeheerder aan of capaciteitsuitbreiding staat gepland en zo nee, waarom niet en
 - b. doet de systeembeheerder een aanbod voor de aansluiting die wel kan worden gerealiseerd.
3. Indien degene die wenst te worden aangesloten zelf een aansluiting aanlegt op grond van artikel 4.18, onderdeel b of c, koppelt de systeembeheerder deze aansluiting op verzoek van degene die wenst te worden aangesloten binnen een redelijke termijn met het systeem. Het tweede lid, laatste volzin, is van overeenkomstige toepassing.
4. Op verzoek van de aangeslotene wijzigt of

- Lid 2: "tegen de laagste kosten" is een onduidelijk en onbruikbaar criterium. Laagste kwaliteit geeft de laagste kosten. Waarschijnlijk is bedoeld dat de werkelijke kosten in rekening mogen worden gebracht en dat de kosten doelmatig zijn (redelijke prijs-kwaliteit verhouding).
- Lid 2: "op de verzochte plek in het systeem": TenneT sluit aan op de daarvoor geschikte punten, en dat zijn stations. Wat er nu staat lijkt te betekenen hetzij dat een verzoeker een plek kan aanwijzen waar TenneT een station moet bouwen, dan wel dat TenneT verzoekers op de gewenste plek moet "inlussen", wat technisch en beheersmatig ongewenst is (veiligheid en netintegriteit waaronder kortsluitvermogen mogelijk in geding).

Tekstvoorstel: "op de verzochte, voor een aansluiting bestemde, plek in het systeem" (wat TenneT betreft, op een station).

Het bovenstaande geldt tevens indien een aangeslotene verzoekt om de aansluiting te wijzigen (verzwaren), op grond van lid 4. Ook dan moet de systeembeheerder de mogelijkheid hebben om te weigeren indien er een tekort aan capaciteit is of het nettechnisch niet verantwoord is.
- Lid 4: graag in de MvT vastleggen dat deze bepaling niet betekent dat verwijdering van

verwijderd de systeembeheerder de aansluiting.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het eerste tot en met derde lid.

de aansluiting alleen maar op verzoek van de aangeslotene kan plaatsvinden. Als de aangeslotene geen prijs meer stelt op de aansluiting kan de netbeheerder de aansluiting op kosten van de aangeslotene verwijderen (dus ook als de aangeslotene hier niet uitdrukkelijk om verzoekt).

- Daarnaast lijkt de bepaling een verplichting aan de systeembeheerder op te leggen om onder alle omstandigheden een aansluiting, op verzoek, te verwijderen, terwijl een systeembeheerder de aansluiting mogelijk voor andere doeleinden kan gebruiken. Dit is niet wenselijk.
- In lid 5 staat dat bij of krachtens AMvB nadere regels kunnen worden gesteld. Dit beperkt zich tot datgene dat geregeld is in lid 1 tot en met 3 van dit artikel. Lid 4 zou ook nader uitgewerkt moeten worden in AMvB.

Artikel 5.11 (toegang en transport)

Bepaling

1. Een systeembeheerder geeft een systeemgebruiker die daarom verzoekt toegang tot het systeem en transporteert elektriciteit of gas ten behoeve van deze systeemgebruiker.
2. Het eerste lid is niet van toepassing voor zover de systeembeheerder over onvoldoende capaciteit beschikt.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld inzake:
 - a. congestiemanagement, waarbij in ieder geval regels kunnen worden gesteld over:
 - 1°. de mate van voorrang van verschillende soorten productie-installaties waarmee elektriciteit wordt opgewekt, waarbij in ieder geval rekening wordt gehouden met de mate

Opmerkingen TenneT

- Lid 1: "systeemgebruikers" zijn handelaren, leveranciers en aangeslotenen. TenneT transporteert alleen voor "aangeslotenen", niet ook voor handelaren en leveranciers. Het verdient de voorkeur om dit als zodanig te specificeren in dit artikel.
- Lid 4: voor wat betreft sub a en b lijkt er sprake van een "dubbeling"; de in lid 3 bedoelde AMvB stelt regels voor congestieprocedures en de in lid 4 bedoelde procedure ook, zonder dat duidelijk is wat in welke AMvB moet/kan worden geregeld. Verder kan de in lid 4 bedoelde AMvB regels

waarin de gebruikte hernieuwbare bron is op te slaan en de mate waarin de productie-installatie gebruik maakt van hernieuwbare energiebronnen;

2°. de procedures die afhankelijk van de mate en de aard van congestie in het congestiegebied voor verschillende congestiegebieden en voor de verschillende systeembeheerders verschillend kunnen zijn;

b. het oplossen van storingen.

4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over:

a. de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het eerste tot en met derde lid;

b. de voorwaarden waaraan congestiebeheersprocedures moeten voldoen;

c. de goedkeuringsprocedure.

geven over de uitvoering van lid 3, maar in lid 3 staat alleen maar dat bij AMvB regels worden gesteld over Hoe moet dat gezien worden?

- Lid 4 sub c: wat is bedoeld met "de goedkeuringsprocedure"? Welke goedkeuringsprocedure?

§ 5.5. Regels inzake samenwerking, informatieverstrekking en administratie

Artikel 5.18 (informatie)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Een systeembeheerder:

a. verstrekt een systeemgebruiker de informatie die hij nodig heeft voor een efficiënte toegang tot het systeem inclusief het gebruik ervan;

b. verstrekt een systeembeheerder van een ander systeem, een beheerder van een gasopslaginstallatie en een beheerder van een LNG-installatie de informatie die nodig is voor de naleving van de bij of krachtens deze wet toegekende taken;

c. maakt alle informatie openbaar die bijdraagt aan een doeltreffende mededinging en een efficiënte werking van de markt, voor zover deze eenvoudig te genereren is uit de informatie waarover de systeembeheerder beschikt op basis van de uitvoering van de wettelijke taken.

2. Een transmissiesysteembeheerder verstrekt

- "Informatie" is niet gedefinieerd, bedrijfsvertrouwelijke informatie dient uitgezonderd te zijn. Dit blijkt nu niet expliciet;
- In lid 1 sub a: "inclusief het gebruik ervan" is op basis van de EU Richtlijn 2009/72 (artikel 12 g en 25 lid 3) alleen van toepassing op de distributiebeheerder, maar niet op de transmissiesysteembeheerder;
- Lid 1 sub b aanvullen: verstrekt een systeembeheerder van een ander systeem "waaraan zijn systeem gekoppeld is", conform art.12 g richtlijn;
- Lid 1 sub c: "voor zover deze eenvoudig te genereren is uit de informatie waarover de systeembeheerder beschikt" vormt een

buitenlandse instellingen die op grond van nationale wettelijke regels zijn belast met het beheer van een transmissiesysteem als bedoeld in artikel 2, onderdeel 4, van richtlijn 2009/72 en van richtlijn 2009/73, de informatie die nodig is om de veiligheid, betrouwbaarheid en doelmatigheid, alsmede de samenhangende ontwikkeling en interoperabiliteit, van de systemen te waarborgen.

3. Indien een systeembeheerder gegevens over zijn bedrijfsvoering die commercieel voordeel kunnen opleveren ter beschikking stelt aan derden, stelt hij deze gegevens onder gelijke voorwaarden beschikbaar aan anderen.

4. Een systeembeheerder die bij de uitvoering van zijn wettelijke taak de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, deelt deze gegevens niet met derden, tenzij enig wettelijk voorschrift anders bepaalt.

5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het eerste tot en met vierde lid.

onduidelijk criterium. Dit heeft nadere concretisering. Dit zou kunnen in de in lid 5 bedoelde AMvB. Dit is ook van belang in verband met lid 4: van bepaalde informatie zou enerzijds gezegd kunnen worden dat die op grond van lid 1 sub c gepubliceerd moet worden en anderzijds dat die vertrouwelijk is in de zin van lid 4. Wat prevaleert dan?;

- De in artikel 79 lid 1 van de huidige E-wet opgenomen uitzondering "(behoudens) ... uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit" is niet overgenomen. Waarom niet?;
- Lid 2: moet de "en" tussen richtlijn 2009/72 en 2009/73 niet "of" zijn?

§ 5.6. Regels inzake incidenten

Artikel 5.22 (faillissement leverancier)

Bepaling

1. Een systeembeheerder treft ten behoeve van aangeslotenen met een kleine aansluiting voorzieningen voor het geval van een faillissement van een leverancier van elektriciteit of gas.

2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen ter uitvoering van het eerste lid nadere regels worden gesteld. Deze regels hebben mede betrekking op de wijze waarop enerzijds transmissiesysteembeheerders en anderzijds distributiesysteembeheerders en

Opmerkingen TenneT

Artikel 5.22. regelt te beperkt de voorzieningen die een systeembeheerder dient te treffen ter waarborging van de leveringszekerheid voor aangeslotenen.

Het gaat in dit artikel over een vangnetregeling ten behoeve van kleinverbruikers van wie de leverancier failliet gaat. De bestaande vangnetregeling, vastgelegd in lagere regelgeving, is veel ruimer. (Transmissie)systeembeheerders treffen ook

systeemgebruikers zich jegens elkaar gedragen.

maatregelen ten behoeve van grote aansluitingen en niet alleen kleine aansluitingen. Maatregelen worden niet alleen ingezet bij het wegvallen van een leverancier maar ook bij het wegvallen van een PV-partij. In de huidige regelgeving (Systeemcode) is ten aanzien van het wegvallen van een leverancier en/of PV-partij het een en ander geregeld. Op dit moment worden slechts enkele aangeslotenen (grote aansluitingen) uitgesloten van de regeling.

Het is wenselijk in de wet aan te geven ten behoeve van welke partijen (alleen kleinverbruikers?) en voor welke situaties (alleen bij faillissement? alleen bij wegvallen van leverancier, of ook van programmaverantwoordelijke?) in lagere regelgeving uit te werken voorzieningen moeten worden getroffen. TenneT stelt voor om in de wet de reikwijdte uit te breiden naar zowel PV-partij als leverancier. In de wet kan in het midden gelaten worden welke aangeslotenen in aanmerking komen. In de AmvB kunnen hier nadere keuzes in gemaakt worden waarbij in de memorie van toelichting opgenomen kan worden dat in ieder geval kleine aansluitingen onder de regeling vallen.

TenneT stelt tekstueel het volgende voor: "aangeslotenen met een kleine aansluiting" vervangen door "bij algemene maatregel van bestuur te bepalen categorieën van aangeslotenen". Voorts achter het woord "gas" de woorden "of een programmaverantwoordelijke" invoegen.

Artikel 5.23 (storingsmeldingen)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

Een systeembeheerder draagt er zorg voor dat

- De leden 2 en 3 van artikel 19e E-wet

aangeslotenen op een eenvoudige wijze onderbrekingen in het transport van elektriciteit of gas, of waarnemingen van gaslucht kunnen melden en maakt aan aangeslotenen bekend op welke wijze deze meldingen kunnen geschieden.

(m.b.t. registratie en openbaar maken van informatie m.b.t. storingen) komen niet terug. Toelichting hierover ontbreekt.

§ 5.7. Overige regels

Artikel 5.26 (inkoop elektriciteit of gas)

Bepaling

Als een systeembeheerder elektriciteit of gas inkoop ter uitvoering van zijn wettelijke taken, doet hij dit op basis van transparante, niet-discriminatoire, marktconforme procedures.

Opmerkingen TenneT

TenneT contracteert energie en vermogen voor de uitvoering van haar transport- en systeemtaken. Artikel 5.26 is in beginsel overbodig. In de Aanbestedingswet worden uitgangspunten voor de inkoop geregeld, waaronder de beginselen ten aanzien van transparantie, marktconformiteit en non-discriminatie.

Artikel 5.30 (samenwerking TSO's)

Bepaling

1. Een transmissiesysteembeheerder werkt samen met ondernemingen die in andere lidstaten zijn belast met het beheer van een transmissiesysteem als bedoeld in artikel 2, onderdeel 4, van richtlijn 2009/72 of van richtlijn 2009/73 in geografische gebieden als bedoeld in artikel 12, derde lid, van verordening 714/2009 of van verordening 715/2009 teneinde een concurrerende interne markt voor elektriciteit of gas tot stand te brengen.
2. Een transmissiesysteembeheerder werkt samen met het Agentschap.

Opmerkingen TenneT

In lid 1 wordt de term "ondernemingen" gebruikt om buitenlandse instellingen die op grond van nationale wettelijke regels zijn belast met beheer van een transmissiesysteem als bedoeld in artikel 2, onderdeel 4 van richtlijn 2009/72 aan te geven. In de rest van het wetsvoorstel wordt i.p.v. "ondernemingen" de uitgebreide formulering gebruikt. Graag uniform kiezen voor: "buitenlandse instellingen die op grond van nationale wettelijke regels zijn belast met beheer van een transmissiesysteem als bedoeld in artikel 2, onderdeel 4 van richtlijn 2009/72 of van richtlijn 2009/73".

§ 5.8. *Flexibiliteit in taken*

Artikel 5.32 (nationaal: flexibiliteit in taken)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen één of meer andere taken dan de wettelijke taken voor de duur van ten hoogste vijf jaren per taak worden toegekend aan een systeembeheerder voor zover:

a. deze taken verband houden met de wettelijke taken die een systeembeheerder heeft,

b. deze activiteiten van belang zijn voor het toekomstig beheer van het systeem en

c. marktpartijen niet of in beperkte mate in de uitvoering van de taken voorzien.

2. Bij algemene maatregel van bestuur:

a. wordt bepaald op welke wijze de kosten van de uitvoering van een toegekende taak in de transporttarieven of een apart tarief worden verrekend;

b. worden regels gesteld voor het geval een toegekende taak na afloop van de periode van toekenning van de taken worden voortgezet of worden beëindigd.

- TenneT heeft de zorg dat het toekennen van tijdelijke taken bij AMvB mogelijk teveel tijd in beslag neemt waardoor de mogelijkheid om snel in te springen ten behoeve van de marktfacilitering verloren gaat. Dit is onwenselijk.

- Artikel 5.32 lid 1b aanvullen met: deze activiteiten van belang zijn voor het toekomstig beheer van het systeem "en het functioneren van de interne markt bevorderen".

- Indien TenneT een tijdelijke taak toegekend krijgt, is het nodig om zekerheid te verkrijgen over de dekking van de daarmee gepaard gaande kosten. In de Memorie van toelichting staat: *'Uitgangspunten hierbij zijn...dat de taken gereguleerd zijn (vastgestelde tarieven), niet automatisch worden gesocialiseerd,...'* Tarieven worden in rekening gebracht bij aangeslotenen; in het spraakgebruik komt dat overeen met 'socialiseren'. TenneT stelt voor in de wet op te nemen dat er dekking komt van de kosten bij toekenning van een tijdelijke taak.

Artikel 5.34 (taken beheerder gesloten distributiesysteem)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

Artikel 5.2, artikel 5.4, artikel 5.5, artikel 5.10, Artikel 5.11, artikel 5.13, eerste lid, tweede lid en derde lid, onderdeel a, artikel 5.16, artikel 5.18, eerste lid, onderdelen a en b, en derde tot en met vijfde lid, artikel 5.19, artikel 5.20, eerste, derde en vierde lid, artikel 32, 5.21, artikel 5.23, artikel 5.24, artikel 5.27, artikel 5.30 zijn van overeenkomstige toepassing op een beheerder van een gesloten distributiesysteem.

- Onduidelijk is waarom artikel 5.30 dat toeziet op de samenwerking tussen transmissiesysteembeheerders ook van toepassing moet zijn op beheerders van een GDS. Dit lijkt een verschrijving.

Hoofdstuk 6. Tariefregulering

§ 6.1. Algemene bepalingen

Artikel 6.1 (inkomsten systeembeheerder en betalingsplicht systeemgebruikers)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Een systeembeheerder brengt voor het uitvoeren van zijn wettelijke taken:
 - a. tarieven in rekening die op grond van artikel 6.9, vierde lid, zijn vastgesteld of
 - b. vergoedingen in rekening die op grond van artikel 6.10 door de Autoriteit Consument en Markt kunnen worden getoetst.
2. Een systeemgebruiker betaalt aan een systeembeheerder de tarieven en vergoedingen die een systeembeheerder op grond van het eerste lid in rekening mag brengen.
3. Systeembeheerders, met uitzondering van een transmissiesysteembeheerder voor gas, kunnen lagere tarieven in rekening brengen dan die op grond van artikel 6.9 zijn vastgesteld.

In artikel 6.1 lid 2 is bepaald dat een systeemgebruiker tarieven in rekening gebracht krijgt door de systeembeheerder. TenneT brengt op dit moment het overgrote deel van haar tarieven in rekening bij regionale netbeheerders die zijn aangesloten op het net van TenneT. Het lijkt erop dat artikel 6.1 lid 2 uitsluit dat tarieven in rekening kunnen worden gebracht bij distributiesysteembeheerders. Immers, de systeemgebruiker is gedefinieerd als 'handelaar, leverancier of aangeslotene'. De aangeslotene is gedefinieerd als 'een ieder die beschikt over een aansluiting'. Een aansluiting is vervolgens gedefinieerd als 'één of meer leidingen ten behoeve van transport van elektriciteit of gas die een systeem verbinden met een installatie of die een systeem verbinden met een gesloten distributiesysteem'. Een verbinding tussen een systeem en een ander systeem, de net-net verbinding, is niet opgenomen in de definitie van aansluiting. Dit lijkt een omissie. In artikel 6.4 lid 3 staat wel

opgenomen dat een transporttarief in rekening kan worden gebracht bij een andere systeembeheerder. Dat is een juiste formulering en zou ook sluitend gemaakt moeten worden met artikel 6.1.

Verder betaalt een systeemgebruiker, dus niet alleen een aangeslotene, maar ook een handelaar of leverancier de tarieven aan een systeembeheerder. Dit is niet juist. Een handelaar of leverancier betaalt geen tarief aan een systeembeheerder, dit is uitsluitend aan degene die beschikt over een aansluiting (inclusief een aansluiting tussen een systeem en een ander systeem). Het is dan ook wenselijk om dit artikel toe te spitsen op "een aangeslotene die elektriciteit of gas aan het systeem onttrekt" (zoals in artikel 6.4 lid 3).

In artikel 6.1 lid 3 is opgenomen dat een systeembeheerder lagere tarieven in rekening kan brengen dan die op grond van artikel 6.9 zijn vastgesteld. Dit is een vreemde bepaling. ACM stelt maximumtarieven vast op een niveau waarbij de systeembeheerder haar efficiënte kosten kan terugverdienen. Er is geen enkele reden waarom een systeembeheerder minder zou willen terugverdienen dan haar efficiënte kosten. Dat zou bedrijfseconomisch niet rationeel zijn en indien structureel toegepast ten koste gaan van de financiële gezondheid van een systeembeheerder. Ook is deze bepaling niet in lijn met Europese regels die stellen dat tarieven voor transmissiesysteembeheerders transparant, non-discriminatoir en kosten georiënteerd dienen te zijn.

Artikel 6.2 (algemene bepaling tarieven)**Bepaling****Opmerkingen TenneT**

1. De tarieven die een systeembeheerder in rekening brengt ter dekking van de kosten voor de uitvoering van zijn wettelijke taken, worden onderscheiden in tarieven die verband houden met:

- a. aansluiten;
- b. transporteren;
- c. meten.

2. De hoogte van de tarieven kan verschillen voor verschillende categorieën systeemgebruikers.

In lid 2 is bepaald dat de hoogte van de tarieven kan verschillen voor verschillende categorieën systeemgebruikers. Met het oog op de driedeling van categorieën systeemgebruikers in de definitie (handelaar, leverancier en aangeslotene) zou deze bepaling uitgelegd kunnen worden als dat er verschillende tarieven in rekening gebracht kunnen worden afhankelijk van of de partij een handelaar is, een leverancier of een aangeslotene. Dat is waarschijnlijk niet de bedoeling. De handelaar en leverancier betaalt sowieso geen tarieven aan de systeembeheerder. Daarnaast zal bedoeld zijn, gelet ook op de formulering in de Memorie van Toelichting bij de artikelsgewijze toelichting, dat verschillende aangeslotenen (kleine / grote aansluitingen, verschillend spanningsniveau) een ander tarief in rekening gebracht kunnen krijgen conform de huidige praktijk.

Artikel 6.3 (tarieven en vergoedingen voor aansluitaak)**Bepaling****Opmerkingen TenneT**

1. De tarieven die verband houden met het aansluiten worden onderscheiden in:

- a. een eenmalig aansluittarief;
- b. een periodiek aansluittarief.

2. Een eenmalig aansluittarief:

- a. dient ter dekking van de kosten die verband houden met het aanleggen van een standaardaansluiting,
- b. wordt eenmalig per standaardaansluiting in rekening gebracht bij een systeemgebruiker die door een systeembeheerder wordt aangesloten op het systeem,
- c. is afhankelijk van de grootte van de

- Dit artikel is niet van toepassing op koppelingen tussen systemen, want dat zijn geen "aansluitingen". Hoe worden de kosten van dergelijke koppelingen verrekend? Zoals reeds genoemd dient de koppeling van systemen onder de definitie van 'aansluiting' te vallen.
- Ook hier is het nodig om te specificeren dat het om aan "aangeslotenen" gaat.
- In lid 4 sub a, aanhef, "of" vervangen door "en".
- Waarom staat in lid 4 sub d "bedoeld in

aansluitcapaciteit en de lengte van de verbinding en

d. wordt uitgedrukt in een vast bedrag.

3. Een periodiek aansluittarief:

a. dient ter dekking van de kosten die verband houden met het in stand houden van een standaardaansluiting,

b. wordt jaarlijks per kleine aansluiting in rekening gebracht bij een systeemgebruiker die een aansluiting heeft op het systeem,

c. is afhankelijk van de grootte van de aansluitcapaciteit en de lengte van de verbinding en

d. wordt uitgedrukt in een vast bedrag.

4. Een systeembeheerder brengt een vergoeding voor maatwerk in rekening voor: 33

a. het aanleggen of in stand houden van een aansluiting, indien het:

1° een aansluiting betreft die een doorlaatwaarde heeft die groter is dan 10 MVA of 40 m³ (n) per uur,

2° een aansluiting betreft die een doorlaatwaarde heeft die groter is dan 1 MVA waarbij de systeemgebruiker de systeembeheerder heeft verzocht om van de standaardaansluiting af te wijken of

3° een aansluiting betreft die een tijdelijk karakter heeft,

b. het koppelen van een aansluiting met een systeem voor elektriciteit, bedoeld in artikel 5.10, derde lid,

c. de bestaande koppelingen van een aansluiting met een transmissiesysteem voor gas en

d. het wijzigen of verwijderen van een aansluiting, bedoeld in artikel 5.10, vierde lid.

5. De kosten die verband houden met het aanleggen of in stand houden van een aansluiting voor de inname en het transport van gas uit de gasvoorkomens in gebieden binnen

artikel 5.10, vierde lid"? In beginsel dient iedere wijziging en verwijdering van iedere aansluiting door de aangeslotene te worden betaald (en niet alleen als de aangeslotene expliciet verzoekt om wijziging of verwijdering).

Nederland en op het continentaal plat, bedoeld in artikel 2.16, worden in de transporttarieven van de transmissiesysteembeheerder voor gas verdisconteerd.

Artikel 6.4 (tarief voor transporttaak)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. De tarieven die verband houden met het transporteren worden onderscheiden in:

- een transporttarief;
- een blindvermogen tarief voor systeembeheerders voor elektriciteit.

2. Een transporttarief op een spannings- of drukniveau dient ter dekking van:

- de kosten op dat spannings- of drukniveau die verband houden met de wettelijke taken, met uitzondering van de taken, waar aansluit- of meettarieven, of vergoedingen voor worden vastgesteld, behoudens de algemene facturerings- en inningskosten van laatstbedoelde taken en
- de kosten die op een hoger spannings- of drukniveau worden gemaakt ten behoeve van het spannings- of drukniveau waarvoor het tarief wordt vastgesteld, met uitzondering van de kosten die op het transmissiesysteem voor gas worden gemaakt.

3. Een transporttarief wordt in rekening gebracht bij een aangeslotene die elektriciteit of gas aan het systeem onttrekt of bij een andere systeembeheerder en is:

- voor aangeslotenen met een kleine aansluiting van elektriciteit afhankelijk van de grootte van de aansluitcapaciteit en wordt uitgedrukt in een vast bedrag per jaar,
- voor aangeslotenen met een kleine aansluiting van gas afhankelijk van de grootte van de aansluitcapaciteit of het verbruik, en wordt uitgedrukt in een vast bedrag per jaar,

- In lid 2 sub a staat dat het transporttarief dient ter dekking van "de kosten op dat spannings- of drukniveau". Dat betekent toch niet dat er, voor TenneT, vier aparte tarieven moeten komen, namelijk voor 110, 150, 220 en 380 kV? Op dit moment kennen we twee tariefcategorieën, 1 voor het EHS-netvlak (220 en 380 kV) en 1 voor het HS-netvlak (110 en 150 kV).
 - In de opsomming van artikel 6.4 lid 3 ontbreekt de tariefdrager die geldt voor systeembeheerders die zijn gekoppeld met andere systeembeheerders.
 - In lid 3 na "onttrekt" "of" vervangen door "en".
 - Lid 3 sub c, "afhankelijk van het vermogen of verbruik": wie bepaalt welk van beide alternatieven het wordt? Gebeurt dat in de in artikel 6.6 lid 1 bedoelde AMvB? Die moet er dan wel komen (is volgens dat artikel facultatief).
 - Lid 6 klopt niet. Met een programmaverantwoordelijke vindt financiële verrekening plaats van de afwijkingen van het ingediende programma.
 - Lid 8 betreft niet een "tarief voor transporttaak" en hoort hier dus eigenlijk niet thuis.
-

-
- c. voor aangeslotenen met een grote aansluiting van elektriciteit afhankelijk van het vermogen of verbruik op een aansluiting en
- d. voor aangeslotenen met een grote aansluiting van gas afhankelijk van de capaciteit.
4. Op verzoek van een aangeslotene met een kleine aansluiting kan een transporttarief voor elektriciteit op basis van een lagere aansluitcategorie worden berekend dan de technische grootte van zijn aansluiting, indien de aangeslotene met een kleine aansluiting aantoonbaar dat hij gelet op de elektriciteit die hij aan het systeem onttrekt, aan een lagere aansluitcategorie voldoende zou hebben, dan dat voor zijn invoeding noodzakelijk is.
5. In afwijking van het eerste, tweede en derde lid dienen de transporttarieven voor een transmissiesysteembeheerder voor gas ter dekking van de kosten die verband houden met de wettelijke taken, met uitzondering van de taken waar vergoedingen voor worden vastgesteld, behoudens de algemene facturerings- en inningskosten van laatstbedoelde taken en de kosten, bedoeld in artikel 6.3, vijfde lid, en worden de transporttarieven:
- in rekening gebracht bij programmaverantwoordelijken voor gas,
 - vastgesteld voor invoed- en afleverpunten,
 - uitgedrukt in euro's per kilowattuur per uur per jaar.
6. Een transmissiesysteembeheerder brengt een vergoeding in rekening voor het herstellen van de balans op zijn systeem, bedoeld in artikel 5.10, tweede lid, bij de programmaverantwoordelijke die de onbalans veroorzaakt heeft, bedoeld in artikel 7.7, vijfde lid.
7. Een transmissiesysteembeheerder voor gas brengt een vergoeding in rekening voor het
-

bewerken, behandelen of mengen van gas dat niet aan de invoedspecificaties voldoet, bedoeld in artikel 5.16, tweede lid, bij de systeemgebruiker,

8. Een systeembeheerder voor elektriciteit brengt een vergoeding in rekening ter dekking van 25 procent van de investeringskosten die verband houden met de taak, bedoeld in artikel 5.8.

Artikel 6.6 (delegatie)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels gesteld over de tarieven, bedoeld in artikel 6.3 tot en met artikel 6.5, waarbij in ieder geval regels worden gesteld over:

a. de te onderscheiden transporttarieven van een transmissiesysteembeheerder voor gas en
b. de kosten die door de te onderscheiden tarieven worden gedekt.

2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen vergoedingen worden onderscheiden en kan worden bepaald welke kosten door de vergoeding worden gedekt.

- In lid 2 in niet duidelijk wat wordt bedoeld met "kunnen vergoedingen worden onderscheiden".

§ 6.3. Procedure tot vaststelling van de tarieven

Artikel 6.7 (vaststelling methodebesluit)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. De Autoriteit Consument en Markt stelt, overeenkomstig afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, voor een periode van zes jaar een methodebesluit vast voor:

a. transmissiesysteembeheerders voor elektriciteit;
b. transmissiesysteembeheerders voor gas;
c. distributiesysteembeheerders voor

Wettelijk beleidskader voor de methode van regulering

TenneT constateert dat het huidige wetsvoorstel ontbreekt aan concrete beleidskader voor de invulling van concrete reguleringsparameters in de methode van regulering door de ACM (zoals dat wel het geval is in de door ons omringende landen). De

elektriciteit;

d. distributiesysteembeheerders voor gas.

2. Een methodebesluit heeft, met inachtneming van het belang van een betaalbare, betrouwbare en duurzame energievoorziening en rekening houdend met het belang van een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is, ten doel te bereiken dat de systeembeheerder geprikkeld wordt tot een doelmatige bedrijfsvoering.

3. In een methodebesluit wordt ten minste de wijze van vaststelling van de verwachte efficiënte kosten bepaald, alsmede daartoe de wijze van vaststelling van:

a. indien van toepassing, het efficiëntieniveau van een systeembeheerder,
b. de verwachte efficiëntieverbetering,
c. het rendement op vermogen,
d. indien van toepassing de rekenvolumina en
e. voor distributiesysteembeheerders voor elektriciteit, de wijze van vaststelling van de kwaliteitsterm.

4. De rekenvolumina zijn gebaseerd op daadwerkelijk gefactureerde volumina in eerdere jaren, of worden door de Autoriteit Consument en Markt geschat indien deze betrekking hebben op nieuwe tarieven.

5. De kwaliteitsterm geeft de aanpassing van de tarieven in verband met de geleverde kwaliteit aan en heeft ten doel systeembeheerders te stimuleren om de kwaliteit van hun transportdienst te optimaliseren.

6. De Autoriteit Consument en Markt past geen efficiëntieverbetering toe op de kosten die systeembeheerders van elektriciteit afdragen aan andere systeembeheerders, bedoeld in artikel 6.4, tweede lid, onderdeel b, en de toezichtkosten.

ACM komt volledige vrijheid toe om de methode van de belangrijkste reguleringsparameters vast te stellen. Het betreft hier het efficiëntieniveau van een systeembeheerder (beter bekend als de statische efficiëntieparameter); de verwachte efficiëntieverbetering ('de dynamische efficiëntieparameter') en het rendement op vermogen (als bedoeld in artikel 6.8, eerste lid sub a tot en met d).

Eenzijds wordt van systeembeheerder verwacht dat zij de komende jaren veel moeten investeren om de energietransitie te waarborgen. Anderzijds wordt in het wettelijk kader geen investeringszekerheid geboden door de voor een systeembeheerder meest significante risico in te perken, namelijk het reguleringsrisico. Het risico op regulatorisch opportunisme (in de internationale reguleringsliteratuur beter bekend als regulatory opportunism) werkt verlamdend op het doen van investeringen.

Om het investeringsklimaat te verbeteren is het noodzakelijk dat in ieder geval een beleidskader voor de invulling van de belangrijkste reguleringsparameters wordt vastgesteld, zoals ook is gebeurd in de door ons omringende landen (Duitsland, België).

Onderscheid in kosten

Zo maakt de Duitse

Anreizregulierungsverordnung (ARegV) een onderscheid in kosten voor een systeembeheerder: volledig beïnvloedbare, tijdelijk niet-beïnvloedbare, en permanent niet-beïnvloedbare kosten (par. 11 ARegV).

Daaraan gekoppeld is de wijze waarop de kosten geprikkeld dienen te worden (par. 12 ARegV e.v.).

Zoals uitvoerig toegelicht in de begeleidende brief zou TenneT graag zien dat er een wettelijk onderscheid naar 'beïnvloedbaarheid' van kosten en daaraan gekoppeld de wijze waarop kosten dienen te worden geprikkeld.

Het betreft hier het onderscheid tussen:
beïnvloedbare kosten;
beperkt-beïnvloedbare kosten;
niet-beïnvloedbare kosten

(i) Met betrekking tot de *beïnvloedbare kosten*, merkt TenneT op dat nadere eisen dienen te worden gesteld aan de wijze waarop deze kosten op doelmatigheid dienen te worden beoordeeld. Deze kosten zien toe op de beïnvloedbare operationele kosten. Dit betreft in het bijzonder daar waar de kosten via een internationale benchmark op doelmatigheid worden getoetst. Nadere eisen ten aanzien van de (structurele) vergelijkbaarheid van systeembeheerders (en data) is essentieel om tot een rechtmatige efficiëntievergelijking te komen.

(ii) Met betrekking tot *beperkt-beïnvloedbare kosten*, merkt TenneT (nogmaals) op dat deze kosten eenmalig op (project)specifieke basis dienen te worden getoetst door ACM.

(iii) In lid 6 is slechts een zeer limitatieve opsomming opgenomen van kosten waarop geen efficiëntieverbetering wordt toegepast (*niet-beïnvloedbare kosten*). Historische kapitaalkosten kwalificeren als niet-beïnvloedbare kosten. Daarnaast moet deze opsomming worden uitgebreid (o.a. met kosten die voortvloeien uit grensoverschrijdende kostentoewijzing op basis van Europese wetgeving, zoals InterTSO compensation en

Cross Border Cost Allocation).

Gebruik van benchmarking

Ten aanzien van de vaststelling van het efficiëntieniveau is in de ARegV een aantal eisen gesteld waaraan deze efficiëntievergelijkingen (door middel van benchmarking) dienen te voldoen.² Daartoe dienen tenminste onder andere de volgende eisen (niet limitatief en naar voorbeeld van de ARegV) bij wet te worden vastgelegd:

- welke methode(n) ACM dient te gebruiken voor het vaststellen van de statische efficiëntie;
- de (minimum)eisen die noodzakelijk zijn om de (structurele) vergelijkbaarheid van systeembeheerders te borgen;
- de gebruikte data in de efficiëntievergelijking met andere systeembeheerders daadwerkelijk vergelijkbaar is (en voorzien van accountantscontrole);
- dat niet-beïnvloedbare kosten (o.a. historische kapitaalskosten) buiten beschouwing worden gelaten;
- de systeembeheerder in staat wordt gesteld (met inachtneming van de eisen van vertrouwelijkheid van bedrijfsgevoelige informatie) om de uitkomsten te valideren door een tegenonderzoek te (laten) verrichten;
- de opgelegde efficiëntiedoelstelling haalbaar moet zijn en dat voor het wegwerken van de inefficiëntie een redelijke termijn moet worden vastgesteld.

Redelijk rendement 'dat in het economisch verkeer gebruikelijk is'

In artikel 6.7 lid 2 is bepaald dat het

² Zie voor de specifieke bepalingen voor TSO's, paragraaf 22 van de ARegV (inclusief bijlage 3).

methodebesluit ten doel heeft te bereiken dat een systeembeheerder geprikkeld wordt tot een doelmatige bedrijfsvoering en daarbij rekening moet houden met het belang van een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is. De wijze waarop de bepaling is geformuleerd leidt er toe dat het belang van een rendement van ondergeschikt belang is. Alle genoemde belangen in lid 2 zouden gelijk gewogen moeten worden bij de vaststelling van de methodebesluiten. De (te) sterke focus op kostenreductie is niet langer gepast in een tijd waarin systeembeheerders significante investeringen moeten doen om de energietransitie te faciliteren. Daarnaast is het criterium van "een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is" vaag en open, waardoor ACM onvoldoende handvaten heeft om hier een adequate invulling aan te geven.

Ook in de Duitse Stromnetzentgeltverordnung (StromNev) is een aantal beleidsuitgangspunten gedefinieerd door de wetgever voor de vaststelling van het redelijk rendement StromNev (paragraaf 7). Zo is ten aanzien van de vergoeding voor eigen vermogen bepaald dat deze onder meer rekening moet houden met de specifieke risico's voor de betreffende netbeheerder en omstandigheden op de nationale en internationale kapitaalmarkt. Ook dient bij de vaststelling rekening te worden gehouden met de vaststelling van vergelijkbare netbeheerders (*level playing field*). Tevens is in België de methode tot vaststelling van het rendement (grotendeels) bij wet vastgelegd.³

³ Zie bijvoorbeeld artikel 6 van Koninklijk besluit betreffende de methodologie voor het vaststellen van het totale inkomen dat de billijke marge bevat, betreffende de algemene tariefstructuur, de basisprincipes en procedures inzake tarieven, de procedures, de bekendmaking van de tarieven, de jaarverslagen, de boekhouding, de kostenbeheersing, betreffende de inkomensverschillen van de beheerders en de objectieve indexeringsformule bedoeld in de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen,

Zo heeft TenneT de voorkeur om bijvoorbeeld de volgende beleidsuitgangspunten in de wet op te nemen:

- het rendement moet in lijn liggen met het rendement voor vergelijkbare transmissiesysteembeheerders in Europa (*level playing field*);
- het rendement rekening houdt met de werkelijke rendementseisen van vermogensverschaffers;

Specifieke opmerkingen

Er dient een wettelijke termijn te worden vastgesteld voor de definitieve vaststelling van de methodebesluiten (voorafgaand aan de start van de reguleringsperiode).

In het zesde lid van dit artikel wordt bepaald dat er geen efficiencyverbetering toegepast wordt op de kosten die systeembeheerders afdragen aan andere systeembeheerders. In dit lid wordt gesproken over kostentoe rekening, terwijl in artikel 6.4 lid 3 wordt gesproken over het in rekening brengen van transporttarieven bij andere systeembeheerders. Dit komt niet overeen.

In lid 3 van dit artikel wordt gesproken van de verwachte efficiëntieverbetering. Het is juist om te spreken van een efficiëntieontwikkeling (denk hierbij aan de mogelijkheid van negatieve x-factoren).

Artikel 6.8 (inkomstenbesluit)

Bepaling

1. De Autoriteit Consument en Markt stelt voorgaand aan het eerste jaar van een reguleringsperiode, met inachtneming van het

Opmerkingen TenneT

Het is van groot belang dat uit dit artikel expliciet blijkt welke reguleringsparameters geactualiseerd dienen te worden na afloop van

methodebesluit, per systeembeheerder de toegestane inkomsten vast voor de eerste drie jaren van de reguleringsperiode, waarbij wordt betrokken de verwachte efficiënte kosten, alsmede daartoe:

- a. indien van toepassing, het efficiëntieniveau van een systeembeheerder,
- b. de verwachte efficiëntieverbetering,
- c. het rendement op vermogen,
- d. indien van toepassing de rekenvolumina, en
- e. voor de distributiesysteembeheerders voor elektriciteit, de kwaliteitsterm.

2. In het derde jaar van een reguleringsperiode stelt de Autoriteit Consument en Markt per systeembeheerder op grond van actuele gegevens, de elementen, genoemd in het eerste lid, opnieuw vast voor de laatste drie jaar van de reguleringsperiode, met inachtneming van:

- a. het methodebesluit,
- b. de kosten voor investeringen die in de eerste drie jaar van de reguleringsperiode in gebruik zijn genomen met uitzonderingen van de investeringen die de procedure, bedoeld in artikel 3.35, eerste lid, aanhef en onderdeel c, van de Wet ruimtelijke ordening doorlopen,
- c. relevante wijzigingen die in een reguleringsperiode in deze wet, of daarop gebaseerde bepalingen zijn gedaan.

de eerste drie jaren van de reguleringsperiode. Tevens dient nader uitgewerkt te worden met welke "relevante wijzigingen die in een reguleringsperiode in de wet, of daarop gebaseerde bepalingen zijn gedaan" (als bedoeld in lid 2 sub c) bij het bepalen van de inkomsten in de laatste drie jaar rekening mee moet worden gehouden. Wat er nu staat is onduidelijk.

Artikel 6.9 (tariefbesluit)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Een systeembeheerder stuurt jaarlijks voor 1 oktober een voorstel voor de tarieven voor het daaropvolgende jaar aan de Autoriteit Consument en Markt met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens paragraaf 6.2, het methodebesluit en het inkomstenbesluit.
2. De Autoriteit Consument en Markt betreft bij

- In lid 2 sub a dient te worden volstaan met "op grond van het inkomstenbesluit als bedoeld in artikel 6.8".
- In lid 2 sub b en c is sprake van redelijke geschatte "efficiënte" vermogenskosten. "Efficiënte" zou hier

het vaststellen van de tarieven:

- a. de op grond van het inkomstenbesluit vastgestelde toegestane inkomsten en de verwachte efficiënte kosten toegerekend aan dat jaar,
 - b. de redelijk geschatte efficiënte vermogenskosten die een systeembeheerder in het jaar, volgend op het jaar waarin het tarievenvoorstel wordt gedaan, zal maken met betrekking tot nog niet in gebruik genomen investeringen, die de procedure, bedoeld in artikel 3.35, eerste lid, aanhef en onderdeel c, van de Wet ruimtelijke ordening doorlopen,
 - c. de redelijk geschatte efficiënte kosten voor investeringen die in het jaar, volgend op het jaar waarin het tarievenvoorstel wordt gedaan, in gebruik worden genomen, die de procedure, bedoeld in artikel 3.35, eerste lid, aanhef en onderdeel c, van de Wet ruimtelijke ordening hebben doorlopen, en
 - d. de relatieve wijziging van de consumentenprijsindex.
3. De Autoriteit Consument en Markt kan bij het vaststellen van de tarieven betrekken:
- a. correcties met betrekking tot:
 - 1° gerealiseerde efficiënte kosten die afwijken van de schattingen, bedoeld in het tweede lid, onderdeel b en c;
 - 2° verschillen tussen gerealiseerde volumina en rekenvolumina;
 - 3° uitkomsten van bezwaar- en beroepsprocedures;
 - b. correcties met betrekking tot tarieven:
 - 1° die zijn of worden vastgesteld met inachtneming van onjuiste of onvolledige gegevens en de Autoriteit Consument en Markt, indien hij de beschikking had over juiste of volledige gegevens, tarieven zou hebben vastgesteld die in aanmerkelijke mate zouden afwijken van de vastgestelde tarieven;
 - 2° zijn of worden vastgesteld met

geschrapt moeten worden. Dit lijkt te namelijk te impliceren dat ACM reeds een doelmatigheidstoets zou moeten doen op het onderhanden werk (tijdens de bouwfase). Dit is uitdrukkelijk niet de bedoeling. Investeringen worden pas na ingebruikname op doelmatigheid getoetst door ACM.

- In lid 3, aanhef, "kan" dient vervangen te worden door "zal". De systeembeheerder heeft recht op vergoeding van de efficiënte kosten die hij maakt ten behoeve van de uitvoering van zijn wettelijke taken. Ook als het hiervoor noodzakelijk is om een nacalculatie uit te voeren. Het kan niet zo zijn dat de ACM enige beoordelingsvrijheid toekomt als het gaat om:
 - de uitkomsten van procedures te betrekken bij de tarieven;
 - het wel of niet toepassen van omzetregulering (de redenen waarom omzetregulering voor TenneT in de huidige E-wet is verankerd zijn niet gewijzigd): kosten transmissiesysteembeheerder zijn niet afhankelijk van afzet!

gebruikmaking van geschatte gegevens en de feitelijk gegevens daarvan afwijken;
3° zijn of worden vastgesteld met gebruikmaking van gegevens omtrent kosten voor bepaalde taken, terwijl systeembeheerders die taken niet hebben uitgevoerd of voor die taken geen of minder kosten hebben gemaakt, of waarbij geen rekening is gehouden met taken die systeembeheerders hebben uitgevoerd.

4. De Autoriteit Consument en Markt stelt jaarlijks de tarieven vast.

5. Indien een voorstel voor de tarieven door de systeembeheerder niet voor 1 oktober aan de Autoriteit Consument en Markt is gezonden, kan deze de tarieven voor de desbetreffende systeembeheerder uit eigen beweging vaststellen.

6. De tarieven gelden voor een jaar. Indien op 1 januari van een kalenderjaar de tarieven voor dat jaar nog niet zijn vastgesteld, gelden de tarieven vastgesteld voor het voorgaande kalenderjaar tot de datum van inwerkingtreding van het besluit tot vaststelling van de tarieven voor dat jaar.

§ 6.4. Overige bepalingen ten aanzien van de tarieven en vergoedingen

Artikel 6.11 (schadevergoeding transmissiesysteem op zee)

<i>Bepaling</i>	<i>Opmerkingen TenneT</i>
1. Indien een transmissiesysteembeheerder die een transmissiesysteem op zee beheert een schadevergoeding op grond van artikel 5.8, vierde lid, heeft betaald, betreft, in aanvulling op artikel 6.9, eerste en tweede lid, de Autoriteit Consument en Markt deze bij het voorstel voor de tarieven.	<ul style="list-style-type: none">• Verwijzing naar artikel 5.8, vierde lid, klopt niet (moet artikel 5.7, vierde lid, zijn).• In lid 2 wordt bedoeld tot uitdrukking te brengen, neemt TenneT aan, dat schadevergoedingen die een gevolg zijn van grove nalatigheid van TenneT tot een bedrag van 10 miljoen euro voor die schadevergoedingen <u>bij elkaar</u> voor eigen rekening van TenneT
2. Indien sprake is van grove nalatigheid van een transmissiesysteembeheerder, wordt in afwijking van het eerste lid, de	

schadevergoeding niet in de tarieven verdisconteerd, behoudens de schadevergoeding die het bedrag van 10 miljoen in één jaar euro overstijgt.

blijven. Het is wenselijk dit in de wet duidelijker te verwoorden.

Artikel 6.12 (overige elementen regulering transmissiesysteem op zee)*Bepaling**Opmerkingen TenneT*

1. In aanvulling op artikel 6.7 wordt in de methode van regulering van een transmissiesysteembeheerder die een transmissiesysteem op zee beheert het uitgangspunt gehanteerd dat de afschrijvingstermijn van het transmissiesysteem op zee onder meer verband houdt met de levensduur van de productie-installaties op zee.

2. De doelmatigheid van de investeringen in het transmissiesysteem op zee wordt éénmalig projectspecifiek beoordeeld.

Éénmalige projectspecifieke toets

TenneT stelt voor in de Memorie van Toelichting op te nemen dat bij de eenmalige projectspecifieke toets wordt aangesloten bij de huidige praktijk van de ACM van de toetsing van doelmatigheid van bijzondere uitbreidingsinvesteringen en investeringen van nationaal belang (RCR).

Operationele kosten

In het concept wetsvoorstel zijn bepalingen opgenomen met betrekking tot de wijze en het moment waarop de kapitaalkosten voor het transmissiesysteem op zee worden vergoed. TenneT stelt voor nader met EZ van gedachten te wisselen omtrent een wettelijke bepaling over de wijze waarop de operationele kosten voor het transmissiesysteem op zee worden vergoed. In Duitsland is dit vormgegeven via een lump sum benadering (als onderdeel van de t-0 systematiek, zoals ook voorgesteld in artikel 6.9).

Artikel 6.15 (interconnectoren)**Bepaling****Opmerkingen TenneT**

1. Indien een transmissiesysteembeheerder voor gas is aangewezen als interconnectorbeheerder voor gas, zijn de bepalingen uit dit hoofdstuk voor een transmissiesysteembeheerder voor gas van overeenkomstige toepassing, rekening houdend met het grensoverschrijdende karakter en de regulering van de andere lidstaat.
2. Opbrengsten van marktconforme procedures voor toewijzing van interconnectiecapaciteit benut de interconnectorbeheerder voor het opheffen van beperkingen van transportcapaciteit op landsgrensoverschrijdende transmissielijnen, of andere in verordening 714/2009 en verordening 715/2009 genoemde doelen.

Deze bepaling (6.15 lid 2) heeft geen toegevoegde waarde ten opzichte van artikel 16 lid 6 van Verordening 714/2009 en is daarmee overbodig.

Daarnaast zou naar de letter van dit artikellid de bepaling ook van toepassing zijn op BritNed. Hiervoor zou echter een uitzondering moeten gelden gegeven het feit dat BritNed een ontheffing heeft op basis van de Verordening (merchant lines), maar wel gecertificeerd/aangewezen is/dient te worden als internetconnectorbeheerder.

Hoofdstuk 7. Markten en handel*§ 7.1. Markten*

Artikel 7.6 (aanwijzen beurs)**Bepaling****Opmerkingen TenneT**

1. Onze Minister wijst een of meer rechtspersonen aan die tot taak hebben een beurs tot stand te brengen en in stand te houden waar kan worden gehandeld in elektriciteit of gas. Onze Minister kan regels stellen in verband met de procedure voor aanwijzing van een beurs. Aan een aanwijzing kunnen voorschriften en beperkingen worden verbonden.
2. Een rechtspersoon, bedoeld in het eerste lid, stelt een beursreglement op. Het beursreglement en een wijziging daarvan,

De huidige marktinrichting (inclusief alle geldende spelregels) biedt alle handvatten die nodig zijn voor een beurs om beursovereenkomsten adequaat af te handelen. Artikel 7.6, derde lid, (en dus ook artikel 86e lid 3 van de huidige Elektriciteitswet 1998) is daarmee niet alleen overbodig, ook schuilt er het gevaar dat er door de transmissiesysteembeheerder medewerking aan uitzonderingsposities verleend zal moeten worden. Dit druist in tegen de verplichting van de systeembeheerder om non discriminatoir te

behoeft de goedkeuring van Onze Minister.

3. Een transmissiesysteembeheerder verleent medewerking aan de rechtspersoon, bedoeld in het eerste lid, en aan de door deze rechtspersoon ingeschakelde derden, voor zover het betreft de afhandeling van de op de beurs op tot stand gekomen overeenkomsten, voor zover deze medewerking noodzakelijk is voor een goede uitvoering van de aan deze rechtspersoon opgelegde taak. Onze Minister kan nadere regels stellen over de door een transmissiesysteembeheerder te verlenen medewerking.

4. De rechtspersoon, bedoeld in het eerste lid, die bij de uitvoering van zijn taak de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover de artikelen van deze wet hem tot mededeling verplichten of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.

5. Producenten, leveranciers, handelaren, eindafnemers en aandeelhouders onthouden zich van elke bemoeiing met de uitvoering van de taak die is opgedragen aan de rechtspersoon, bedoeld in het eerste lid.

handelen en heeft dit zonder twijfel gevolgen voor de huidige verantwoordelijken en rollen in de huidige marktinrichting.

§ 7.2 Programmaverantwoordelijkheid

Artikel 7.7 (programmaverantwoordelijkheid algemeen)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Een systeemgebruiker van elektriciteit:

a. stelt een programma op met betrekking tot zijn productie of verbruik van elektriciteit en

b. stuurt het programma naar de transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit.

2. Degene die gas op een systeem voor gas invoedt tot een virtueel punt op het systeem stelt een programma op waarin is opgenomen:

Momenteel is het distributiesysteembeheerders niet toegestaan om programmaverantwoordelijkheid uit te oefenen. Echter, het is voor TenneT onduidelijk of een systeembeheerder tevens onder de definitie van systeemgebruiker valt of (behoort te vallen). Dit lijkt wel de bedoeling te zijn, waardoor (distributie)systeembeheerders

-
- a. hoeveel gas waar op een systeem voor gas wordt ingevoerd en
- b. ten aanzien van hoeveel gas netto op het virtuele punt op het systeem voor gas de programmaverantwoordelijkheid overgaat en op wie.
3. Degene die gas aan een systeem voor gas onttrekt is vanaf een virtueel punt op het systeem voor gas verantwoordelijk voor het opstellen van een programma waarin is opgenomen:
- a. ten aanzien van hoeveel gas netto op het virtuele punt op het systeem voor gas de programmaverantwoordelijkheid overgaat en van wie en
- b. hoeveel gas waar aan het systeem wordt onttrokken.
2. In afwijking van het eerste lid tot en met het derde lid stelt een leverancier die elektriciteit of gas levert aan een huishoudelijke eindafnemer, een programma op.
3. Een systeemgebruiker kan zijn programmaverantwoordelijkheid overdragen aan een ander.
4. Een transmissiesysteembeheerder kan, in het belang van de doelmatige uitvoering van zijn wettelijke taken, instructies geven over een ingediend programma.
5. Degene die programmaverantwoordelijkheid heeft gedraagt zich overeenkomstig zijn programma. Indien niet volgens het programma wordt gehandeld, betaalt degene die programmaverantwoordelijkheid heeft een vergoeding voor het handhaven of herstellen van de balans door een transmissiesysteembeheerder ten gevolge van de afwijking van het programma.
-

- alsnog verplicht zijn om programmaverantwoordelijkheid uit te oefenen. Dit is niet gewenst (marktactiviteit).
- Lid 1: programma's betreffen niet "productie of verbruik", maar "invoeding in en afname uit het systeem" (in de huidige wet staat het overigens ook niet goed). En zo'n programma wordt niet ingediend door een "systeemgebruiker", maar door een "aangeslotene";
 - Lid 5: Wat betreft de vergoeding die degene betaalt die programmaverantwoordelijkheid heeft, merkt TenneT op dat niet iedereen die in onbalans is geweest een vergoeding moet betalen. TenneT adviseert om het vijfde lid te schrappen en (TenneT) dit in de technische codes verder uit te laten werken. Bovendien is de bepaling overbodig, vanwege artikel 7.9 lid 1 sub c.

Hoofdstuk 9. Codes

Artikel 9.1 (inhoud technische codes)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. De gezamenlijke systeembeheerders voor elektriciteit respectievelijk de gezamenlijke systeembeheerders voor gas zenden aan de Autoriteit Consument en Markt een voorstel voor de technische codes.

2. In de technische codes worden regels gesteld over:

e. de programmaverantwoordelijkheid, bedoeld in artikel 7.7 en artikel 7.8, waarbij regels worden gesteld over de omgang met afwijkingen van de programma's, de voorwaarden waaronder de programmaverantwoordelijkheid kan worden overgedragen en de wijze waarop een beheerder van het transmissiesysteem een ernstige verstoring van het evenwicht van het door hem beheerde systeem voorkomt of herstelt;

Lid 2 sub e: de balanshandhaving betreft het gehele systeem in Nederland. Niet enkel het "door hem beheerde systeem".

Daarnaast ontbreekt de wettelijke basis voor de Meetcode (huidige artikel 31, lid 1, sub b).

Artikel 9.3 (inhoud informatiecodes)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. Een representatief deel van de ondernemingen die zich bezighouden met het transporteren, leveren of meten van elektriciteit of gas zendt aan de Autoriteit Consument en Markt een voorstel voor de informatiecode.

2. In de informatiecode wordt:

a. vastgelegd op welke wijze de met administratieve processen samenhangende gegevens worden vastgelegd, uitgewisseld of gebruikt en de wijze waarop en de termijn waarbinnen die gegevens worden bewaard,

b. in ieder wordt bepaald dat verantwoordelijk is voor het verzamelen van de meetgegevens van de aangeslotene met een kleine aansluiting:

1°. bij een wisseling van leverancier, de beoogde leverancier en

Het valt aan te bevelen om ook hier de ingeburgerde term "representatieve organisaties" te gebruiken (in de zin van art. 9.3);

Een onderscheid tussen "ondernemingen" in de zin van art. 9.3 en "representatieve organisaties" in de zin van art. 9.5 is onnodig en verwarrend;

Verschrijving in lid 2, onderdeel b: voor "wordt" invoegen: "geval".

2°. bij een verhuizing, de leverancier van de aangeslotene met een kleine aansluiting.

Artikel 9.5 (Overleg met representatieve organisaties)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. De gezamenlijke systeembeheerders of de ondernemingen, bedoeld in artikel 9.3, die een codevoorstel doen, voeren voordat een voorstel aan de Autoriteit Consument en Markt wordt gezonden overleg over dit voorstel met representatieve organisaties van partijen op de elektriciteits- of gasmarkt.
 2. In het codevoorstel dat aan Autoriteit Consument en Markt wordt gezonden, geven gezamenlijke systeembeheerders of de ondernemingen, bedoeld in artikel 9.3 aan welke gevolgtrekkingen zij hebben verbonden aan de zienswijzen die de organisaties naar voren hebben gebracht.
 3. Een transmissiesysteembeheerder voert overleg met systeembeheerders in andere landen waarmee een interconnector tot stand is gebracht over eisen aan operationele netwerkveiligheid.
-

Er dienen vereisten te worden gesteld aan "representatieve organisaties". Op z'n minst dienen het rechtspersonen te zijn met in de statutaire doelomschrijving de bevoegdheid om in rechte voor de (collectieve) belangen van hun leden/achterban op te komen. Dit kan worden toegevoegd aan art. 11.7.

Hoofdstuk 10. Uitvoering en Toezicht

§ 10.2 Handhaving

Artikel 10.5 (zelfstandige last en bindende gedragslijn)

Bepaling

Opmerkingen TenneT

1. De Autoriteit Consument en Markt kan een bindende gedragslijn opleggen in verband met de naleving van voorschriften waarvoor het toezicht op de naleving aan haar is opgedragen krachtens artikel 10.1.
 2. Onze Minister kan een zelfstandige last geven ter handhaving van de artikelen,
-

In de Memorie van Toelichting wordt voor de bindende gedragslijn (een zelfstandige last die niet wegens overtreding wordt opgelegd) verwezen naar artikel 12j van de Instellingswet Autoriteit Consument & Markt. Echter, bij wijziging van de Instellingswet is ACM deze bevoegdheid niet sector breed toegekomen.

genoemd in artikel 10.2, eerste lid, en het krachtens die artikelen bepaalde.

3. Onze Minister kan een bindende gedragslijn opleggen in verband met de naleving van het bepaalde bij of krachtens de artikelen, genoemd in artikel 10.2, eerste lid, artikel 5.5, voor zover het betreft de bescherming van een systeem tegen een mogelijke invloed van buitenaf, en artikel 5.6.

Op advies van de Raad voor de Rechtspraak is deze bevoegdheid geschrapt (W15.12.0386/IV). De reden hiervoor was dat volgens de Raad dit instrument tot een buitengewoon ruime bevoegdheid van ACM zou leiden die de rechter onvoldoende aanknopingspunten biedt voor de beoordeling van de vraag of de ACM die bevoegdheid rechtens juist heeft uitgeoefend. Voorgesteld werd om deze bevoegdheid te handhaven in *die* sectoren waar ACM al over deze bevoegdheid beschikt. Hiervan was tot nog toe in de Elektriciteitswet (vóór 1 augustus 2014) geen sprake. Het is dan ook voor TenneT onduidelijk hoe deze bevoegdheid in de huidige Elektriciteitswet, per 1 augustus 2014, heeft kunnen belanden. Dit moet een vergissing zijn.

Hoofdstuk 11. Overige bepalingen

§ 11.1. Experimenteerruimte en ontheffingen

Artikel 11.1 (delegatie experimenteer AMvB)

Bepaling

1. Bij algemene maatregel van bestuur kan, met inachtneming van bindende EU-rechtshandelingen bij wege van experiment worden afgeweken van het bepaalde bij of krachtens deze wet, voor zover:
 - a. het een experiment betreft op het gebied van hernieuwbare energie, energiebesparing of efficiënt gebruik het systeem of
 - b. een experiment ten doel heeft het opdoen van praktijkkennis over andere marktmodellen of tariefreguleringssystematieken.
2. Bij of krachtens de maatregel van bestuur worden regels gesteld die van toepassing zijn op de toegestane experimenten, waarbij in elk geval wordt bepaald:

Opmerkingen TenneT

Het begrip marktmodel is niet gedefinieerd in de wet. Hierdoor is het voor TenneT lastig om te beoordelen welke pilots dan uitgevoerd gaan worden met betrekking tot afwijkende marktmodellen.

-
- a. welke afwijkingen van het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn toegestaan,
 - b. voor welke categorieën systeemgebruikers of -beheerders de afwijkingen gelden en de omvang van de groep systeemgebruikers of -beheerders waarvoor een afwijking geldt,
 - c. de ten hoogste toegestane tijdsduur van die afwijkingen,
 - d. het aantal of welke situaties waarin een afwijking is toegestaan en
 - e. de wijze waarop wordt vastgesteld of een afwijking aan haar doel beantwoordt en of de tijdsduur daarvan aanpassing behoeft.
3. Onze Minister zendt uiterlijk drie maanden na de beëindiging van een experiment een verslag over de doeltreffendheid en de effecten ervan, alsmede een standpunt inzake de voortzetting ervan anders dan als experiment, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
4. De voordracht voor een krachtens het eerste lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.
-